

Andrei Mocuța

Trei povestiri

Andrei Mocuța

Trei povestiri

Arad, 2010

Coperta: Onisim Colta

Andrei Mocuța s-a născut la Arad în 1985 și locuiește în Curtici. Predă limba engleză și limba franceză la școala generală.

A debutat publicistic cu o recenzie în revista „Arca” în 2001, iar editorial cu volumul *Povestiri din adânci tinereți*, la editura Cartea Românească în 2006, volum care a obținut Premiul pentru Proză la Concursul de manuscrise al Uniunii Scriitorilor din România.

În 2009 publică al doilea volum de proză, *Porcilorator*, la editura Brumar (Premiul Cenaclului USR, Arad, 2009).

Prezent în antologiile: *Puzzle (o panoramă a prozatorilor arădeni de azi)*, Editura Mirador 2007, *Șase autori și un pictor în căutarea Curticiului pierdut*, Editura Mirador 2008.

Colaborează cu proză, recenzii și cronici de film la revistele literare: „Arca”, „Familia”, „Convorbiri literare”, „Tribuna”, „Orizont”, „Semne” etc.

Volumul de debut a fost nominalizat la Premiul Național de debut al USR pe 2006 și a primit Premiul Clubului Rotary Arad pe Literatură în 2006, precum și Premiul pentru Debut al Filialei Arad a USR în 2007.

Din 2010 este membru stagiar al Uniunii Scriitorilor din România.

Cartea de față este o antologie de povestiri, revăzute de autor.

Paharul

I.

M-am mutat exact în aceeași zi cu Widad; ea își schimba locul de muncă, iar eu odaia cea de toate zilele. Widad era o tânără siriancă ce lucra pe post de intern la secția de oncologie a spitalului franco-musulman Avicenne, din Paris. După cum și numele îi spune, era un spital imens, frecventat de o majoritate covârșitoare de arabi, în special algerieni. Până și intrarea principală a spitalului era un spațiu ce îți dădea fiori: un monolit imens de piatră pe suprafața căruia șerpuiau o sumedenie de caractere arabice, străine total ochiului meu. Dacă ar fi să fac un efort și să sap adânc în memoria ancestrală a culturii occidentale căreia îi aparțin, singurul termen de comparație pe care l-aș putea găsi pentru acest element al lumii islamice este poarta care străjuia comoara din povestea lui Ali Baba, sau intrarea într-o moschee. Ce rost își avea un astfel de monument într-un spațiu plin de metale și de zgârie-nori? Pentru un trecător obișnuit, grandiosul mausoleu ridică multe semne de întrebare și îi oferă acestuia posibilitatea să își imagineze cu frică și cu emoție o infinitate de mistere posibile ce s-ar putea ascunde în spatele gratiilor. O transcendență spre o altă lume? O altă dimensiune? O poartă a timpului? Un joc labirintic? Un Babel? Grădina raiului? Poate infernul?

Nici una, nici alta. Doar noi, bolnavii din interior îi cunoșteam cu adevărat secretul: poarta nu ascundea nicio comoară cu vreo lampă fermecată, nici vreo altă dimensiune paralelă, ci doar tristețe și suferință. Sau dacă ar fi să mă exprim la modul cel mai plastic posibil, atunci optez pentru imaginea unei arce a lui Noe, unde sunt adunate toate rasele, care mai de care mai pestrițe: francezi, algerieni, români, sirieni, tunisieni, marocani, guadelupani, italieni, spanioli. Cam până la acest nivel urca numărul de diversitate în rândul pacienților la secția de oncologie. Noi, canceroșii, eram fiecare câte o raritate în felul nostru. Fiecare caz era unic și prețios, păstrat cu strășnicie la rece, sub clopotul de sticlă sau în borcanul cu naftalină, pentru ca la momentul convenit să își joace rolul lui bine știut, fiind ținta unor congrese internaționale în medicină sau a unor prezentări minuțioase în rândul doctorilor; care de pe urma schimbului cu alți medici de pe mapamond a unor celule din tumora fiecăruia, ajungeau să își lanseze carierele atât de ilustre.

Widad era medic, eu pacient. Cu toate acestea, aveam ceva în comun. Ambii descendenți din lumea a treia, eu român, ea siriancă, ne era foarte greu amândurora să ne găsim o chirie cu un preț pe plac. Fiind confruntat zilnic cu sute de valuri de imigranți, Parisul e un oraș scump. Ea locuia într-o școală de infirmiere, unde după câte am citit-o eu, nu prea îi convenea. Eu, în schimb, eram un pic mai răsfățat și stăteam la o gazdă care s-a oferit voluntară pentru o perioadă limitată de timp. Gazda mea trăia într-o

comunitate micuță, la Vélizy, în sudul Parisului. Marea mea neliniște era că acea perioadă limitată de timp expira. Widad și-a găsit în cele din urmă o garsonieră în zona Versailles, iar eu o cămăruță de nouă metri pătrați la un hotel din Bagnolet, de lângă Portes des Lilas. Cu toate acestea, punctul nostru comun rămânea spitalul Avicenne, locul în care ea lucra și eu îmi urmam tratamentul chimioterapeutic.

Hazardul a făcut ca Widad să părăsească și spitalul din spatele monolitului de piatră, pentru a se stabili la un altul, care era mult mai aproape de garsoniera ei, tot pe post de intern. Avantajul era, spunea ea, că de la micuța ei locuință și până la noul spital erau doar câțiva pași, ceea ce îi permitea să meargă pe jos și să respire aerul curat și prospețimea picăturilor de rouă în fiecare dimineață. Era conștientă că avea nevoie de mișcare, corpul ei obez a rămas constant încă din prima zi când se instalase în Paris. Ciudățenia era că în pofida acestei mici incomodități fizice, Widad părea a fi peste tot în același timp. Începusem chiar să-mi imaginez că era practicanta vreunei forme de ezoterism ce îi permitea să sfideze timpul și să îl stăpânească. O întâlneai pe culoar; cel mai des, evident, în sala de mese, ba chiar în cabinetul de consultații, completând tomuri de formulare; când voiai să îți fotocopiezi o foaie la secretariat era mai mereu înaintea ta, și de cele mai multe ori când te întorceai în propriul salon o găseai cu masca trasă pe față, lăsându-și la iveală doar ochelarii mari și groși cu lentile unduitoare care îi scoteau în evidență cearcănele imense și ochii

semiînchiși, lipsiți de expresivitate. Cel mai des te întreba dacă urinezi destul.

În ziua în care fiecare dintre noi trebuia să își ridice ancora, Widad a trecut pe la salonul meu și a insistat copilărește, în franceza ei pocită, să revin peste două zile la spital pentru petrecerea ei de rămas bun:

„Jo voeux que tu participes jodi à mon fête d’adiou. C’est très important pour toi de venir!”

„*D’accord!*” am apucat să-i spun înainte de a se dizolva în mulțime.

Dacă ar fi să o compar pe Widad cu un personaj memorabil, atunci l-aș alege pe Sancho Panza, credinciosul scutier al lui Don Quijote. Pentru simplitate, mă gândeam doar la flagranta asemănare a aspectului fizic și a mimicii inexpressive. În rest, știa să disimuleze totul foarte bine, lăsând observatorul să își creeze false impresii despre ea. Ca și în cazul meu, de exemplu; ba îmi juca imaginația feste, ori era ceva, într-adevăr, necurat cu tânăra siriancă. O suspectam de fiecare dată când vorbea în arabă și îmi provoca halucinații la interminabila ei patulă pe culoar. Ori de câte ori mă priveam în oglindă și îmi analizam scalpul fără pic de păr, sprâncenele rărite și figura pământie susținută de doi ochi ieșiți din orbite, nu mă puteam abține să nu mă compar la rândul meu cu un *cavaler al tristei figuri*. Eu și Widad eram până la urmă perechea perfectă.

Așa că am lăsat-o să organizeze cu doctorii petrecerea pompoasă ce va avea loc peste două zile, în timp ce eu m-am îndreptat tăcut, cu coada între picioare, spre noua cămăruță de care aveam atâta nevoie.

II.

Conform așteptărilor, camera hotelului era un spațiu foarte modest, aflată chiar în fundul culoarului populat cu alte cinci cămăruțe. Avea forma unui triunghi isoscel, cu o bucătărioară, un pat vechi, un dulap de dinainte de război, tapetat cu câte o oglindă imensă pe fiecare ușă și trei geamuri. Toaleta era comună, pe coridor, iar dușurile se aflau undeva la parter. Pereții camerei erau de un crem deschis, ici și colo corecțați de un petec de glet roz sau maron. Sus de tot, pe latura stângă a triunghiului isoscel, un păianjen dădea impresia că zăcea răstignit între două cuie bătute în perete și își țesea liniștit pânza. Jos, la bază, pe latura necongruentă a încăperii era postat un calendar al anului curent, ilustrat de patru imagini color, fiecare reprezentând câte un anotimp. Toate imaginile aveau un element comun: câte un copac. Un cireș înflorit pentru primăvară, trei palmieri la o rădăcină pentru vară, un arbore ecuatorial într-un ținut sterp pentru o toamnă timpurie și câțiva brazi îngropați în zăpadă pentru iarnă. Parchetul de lemn, vechi, tot dinainte de război aducea cu o plută ce se legăna pe ape calme cu mișcări infinit de lente.

Pe măsură ce înaintam înspre vârful triunghiului, spațiul se îngusta tot mai mult. Acolo, pe partea dreaptă, la câțiva pași de vârf era fixat primul geam, cel mai mic de altfel. Suprafața lui era mascată de o perdea fină, alcătuită din nervuri subțiri, albe odată, acum prăfuite și

sliinoase din cauza fecalelor de insectă. Ramificațiile șubrede ale perdelei reprezentau o scenă dintr-o junglă, cu o leoaică ce își chema puii. Imaginea era reprodusă de trei ori de-a lungul pânzei subțiri, până acolo unde era tăiată brusc. În spatele perdelei, pe fereastra minusculă am zărit o peliculă din desenul animat *Lion King*, un peisaj multicolor în care leoaica se mișca și își chema cei patru pui de pe perdea. Ascultători, aceștia s-au apropiat în galop de ea și au urmat-o în șir indian. M-am adâncit și mai puternic în fundal cu privirea și am zărit o lume de carton în plină forfotă, fără nicio grijă, un spațiu ludic ieșit din prezent. Mă simțeam atât de bine acolo, printre animalele colorate, papagali în tușuri de curcubeu, cu ciocuri exagerat de mari vorbind limba omenească. Sau poate eu înțelegeam limba păsărilor. Eram ocrotit de orice grijă, boala îmi trecuse, sau cel puțin puteam să o înlătur prin cel mai infim gest, un decupaj în hârtia colorată sau o corectură cu guma de șters. Totul se limita la niște trăsături de creion și carioca, îmbinate în așa fel încât să fure ochiul și să îl facă părtaș acestei geometrii iluzorii.

Am coborât pe latura triunghiului și mai jos și m-am trezit în fața celui de-al doilea geam, cel mai mare de data aceasta. La fel ca și primul geam, și în acest caz perdeaua era țesută din același material moale și subțire prin care se putea observa ceea ce se află de partea cealaltă. Reprezentările de pe țesătură erau acum de o altă natură, mai în concordanță cu anotimpul, să zicem. O diversitate de fructe: cireșe, mere, pere, prune, gutui erau dispuse consecutiv, unele sub altele, până acolo unde pânza albă se termina în niște franjuri microscopici. O porumbiță

zbura prin fața ferestrei, scrutând cu ochiul ei rotund și roșu mișcările mele din interiorul peșterii. Își desfăcu aripile planând liniștită, lansându-mi o invitație la zbor. Toate acestea amestecate cu decorul din perdea mi-au oferit o stranie senzație de *déjà-vu*. Atât cămăruța, cât și spațiul de dincolo de fereastră au devenit locuri familiale, care îmi aminteau de începutul copilăriei mele și de odaia profesorului de engleză din satul natal. Era un prieten al tatălui meu. Toate lucrurile erau dispuse la fel ca și în odaia lui de vară: patul, dulapul cu oglinzi, faianța de pe pereți, chiuveța, până și săpuniera.

Am dat la o parte perdeaua și am lăsat soarele să mă orbească și să îmi curețe figura chinuită de spectre. Mi-am ridicat fața în sus până a început să mă doară și am zărit cuiburile de vrăbii de sub țigla casei. M-am deplasat cu fundul pe pervazul ferestrei pentru a zări mai bine o vrabie care ciripea asurzitor, neputându-se descâlci dintr-o cren-guță de vie împleticită pe piciorușul stâng. Din depărtare se auzea un bâzâit înăbușit, ca și al unui roi de albine. Dintre două pagode de lemn în miniatură, care fără îndoială serveau ca stupi pentru albinele mătci, apăru și profesorul de engleză cu o pălărie pe cap, de care atârna o pânză de tifon pe față. Semăna cu o văduvă îndoliată la capătul unei înmormântări. Și-a dat masca la o parte, relevându-și privirea calmă și luminată de cei doi ochi de safir. Două albine se zvârcoleau încă turbate, neștiind cum să scape din barba lui foarte lungă. Mi-am odihnit câteva clipe ochii asupra livezii crescătorului de albine. Un mozaic de pomi fructiferi de cele mai diverse soiuri se întindea peste verdele crud al grădinii. Era un labirint în

care îți era mai mare dragul să te pierzi, un mecanism fără piedici și enigme. Puțin mai în față se zărea grădina de legume, unde crescătorul de albine aduna într-un coș de nuiele subțiri roșii, varză și ceapă.

„*Am venit de la piață*”, îi plăcea lui să se laude de fiecare dată când aducea coșul cu legume proaspete în casă. Locuia împreună cu mama lui, care mai tot timpul și-l petrecea cu grădinăritul, tocmai de aceea ograda lor semăna cu un colț din rai. Pe de altă parte, ea mai avea harul ghicitului în zațul de cafea; odată i s-a întâmplat minunea ca pe fundul ceștii să se prefigureze chipul lui Crist cu potirul sfânt. A hotărât să nu anunțe preotul și să îl păstreze cu strășnicie într-o cutiuță de carton, de-acelea în care se țineau vechile instrumente de croșetat. Un clinchet de clopot se auzea dinspre stradă, cu două voci vesele care îl acompaniau. Poarta vopsită în ocră și puțin decolorată de soarele puternic de vară s-a zgâlțâit preț de câteva momente, după care s-a deschis. Un om în vârstă și un copil care trăgea drăcește de funia de care era legată o capră au pășit în ogradă. Băiatul era rumen la față, trecut prin toate nădușelile, iar bunicul încerca să îl desprindă din această trântă imaginară cu cine știe ce zmeu sau căpcăun. Sărmanul animal trebuia mai mereu să își suporte soarta de învins. Capra se numea Tatiana și avea doi iezi, care urmau să fie sacrificați de către bunic odată, când nepotul se afla în vacanță la mare, cu părinții. După ce băiatul s-a mai potolit și a înfrânt zmeul înaripat, mama profesorului de engleză s-a apropiat de el și ca majoritatea sătenilor care iubeau vorba, l-a întrebat:

– Măi, băiete, al cui ești tu?

Copilul s-a îmbufnat și i-a răspuns pe un ton obraznic:

– Păi cum, nu știi cine sunt eu!? Eu sunt băiatu' lu' primaru'!

M-am îndepărtat de la geam și mi-am continuat jocul geometric, apropiindu-mă de cealaltă latură congruentă, cea stângă. Jos de tot, la formarea unghiului cu linia necongruentă, se găsea și ultimul geam al încăperii. Acesta însă se afla sus de tot și mi-a fost necesar un scaun pentru a-l putea sonda în amănunțime. Fereastra era un pătrat perfect, ascuns după aceeași pânză șubredă, cu puțin mai groasă decât cea de păianjen. Perdeaua aceasta nu reprezenta nici scene din desenele animate, nici natură moartă cu fructe, ci părea a constitui un mecanism infernal de complex ce nu mai fusese descoperit până atunci: o mașină de stocat timpul (putea să îl oprească și în același timp să îi dea cursivitatea vitezei unui melc). Imaginea celor doi delfini ce stăteau încremeniți în aer, înainte de a plonja în apă mă tulbura. Ce fel de minte malefică ar putea să îi țină prizonieri acolo, încremeniți în acea poziție pe perdeaua murdară, privați de lumea ce îi aștepta în adâncuri?

Camera se învârtea cu mine, iar pereții ce fuseseră odată crem deveneau din ce în ce mai condensați de igrasie. Apa începea să mustească în interiorul lor, până ce în spatele geamului pătrat valurile izbeau furioase sticla. Natura reacționa împotriva acestui mecanism diabolic, încercând să îl anihileze. Mă visam cu întreaga construcție scufundat într-o apă curată și rece pe care puteam să o respir. Prin lumina spectrală și difuză din adâncuri, fluturându-mi hainele zdrențuite de pe mine prin

curenții lichizi, mă îndreptam cu greu, în pofida gravitației, spre tavanul devenit galben, la sute de metri adâncime pe fundul apei. Țesătura cu cei doi delfini se unduia acum liniștită, dusă de curenți. Senzația de încremenire parcă nu mai era atât de evidentă. Pe nisipul de pe fundul mării, crabii multicolori se târau cu mișcări dezorganizate, iar câte un peștișor zvâcnea prin dreptul câte unei ferestre. Parchetul de lemn începea să se umfle, formând o boltă diformă, iar ușa dulapului se deschidea și se închidea la intervale egale de timp, mai mult ca sigur scârțâind, însă neputând fi auzită de nimeni. Oglinda de pe ușa dulapului reflecta din toate unghiurile lumina împrăștiată și răfuiala acestei lumi subacvatice. De sus, din tavanul incolor, atârna candelabrul de gips ca și o floare de coral, iar în interiorul cupelor de sticlă, becurile lăptoase deveneau niște ovule pe cale să explodeze și să elibereze mii de microvietăți. Patul plutea în derivă, ciocnindu-se la fiecare alunecare de pereții șubrezi care tremurau, creând unde ce îmi zgâlțâiau trupul cu o plăcere perversă. Cearceaful se unduia în cele mai diverse forme, modelându-se aidoma unui spectru submarin, speriiind bancuri întregi de pești care dădeau târcoale. Pătrundeam prin uși de lemn umflat și plesnite, încrustate cu scoici pline în interior de nisip murdar și apă tulbure. Canaturile erau putrede și ruinate, mâncate de decadență și melancolie. În dulap, cu tentaculele încurcate printre umerășele împletite din sârmă moale, un pui de caracatiță își făcuse culcuș, iar în chiuveta de fontă licărea un praf strălucitor.

Mă trezeam într-o stare de moleșeală și convalescență, frustrat ca un amnezic care nu-și mai poate

aminti cine e. Doream atât de mult să deslușesc desenele din perdele și să anihilez lumina solară ce le hrănea din spatele ferestrelor. Ca și în urma unui cataclism cosmic, lumea se redusese la câteva cute ale cearceafului unduindu-se în jurul unei sticlucțe de mir sfințit uitate acolo, și la o licărire stranie a oglinzii. Copleșit de melancolie, îmi aminteam cum bunicul mă învățase încă de mic să desenez cruci pe pereți, pentru a alunga spiritele rele și blestemele din casă cu ajutorul uleiului tămăduitor. De atâtea ori mă urcam în vârful patului acoperit cu pături aspre și cu plăpumi umflate cu puf de găină, pentru a urmări gesturile sigure ale bunicului care în fiecare lună își trasa câte o cruce în dreptul unei împletituri groase de lână, bătută în patru cuie în perete și cu câte trei ciucurei albaștri atârnați de fiecare muchie. Țesătura din lână era o reprezentare destul de puerilă a Fecioarei Maria, cu figura și trăsăturile pătrătoase și inegale. Fața și mâinile erau brodate în portocaliu, veșmintele și baticul erau gri, iar în fiecare colț superior era încadrată de câte o literă grecească, în stânga Alfa, iar în dreapta Omega.

Și ca într-o reverie, mă trezeam modulând cu aceleași mișcări leneșe pe perete, deasupra căpătâiului patului meu vechi. După ce am terminat, am îndepărtat sticlucța, m-am înfășurat în cearceaful alb până la gât, în așa fel încât să pot doar respira și m-am întins pe patul scârțâitor. Așezat într-o parte, mă puteam privi din cap până-n picioare în oglinda de pe dulap. Răbdătoare, circumvoluțiunile creierului meu creaseră cămăruțe și personaje, peisaje și false acțiuni, după care le abandonase undeva la mijlocul distanței dintre cei doi Eu, cel întins pe pat și cel

din oglindă, crescându-le volumul până deveniseră ruinate și goale ca țeasta gălbuie a unui cavaler al tristei figuri.

III.

Joi dimineața m-au trezit gănguriturile porumbiței, care ciugulea resturile de pâine pe care le lăsasem cu o seară înainte pe pervaz. Își făcuse obiceiul de a se aciua pe la geam, cerându-și drepturile când era înfometată. Cu o zi înainte luptase cu strășnicie pentru firimiturile de pâine și teritoriu cu un porumbel mai *malin*¹, cum le place francezilor să zică. Cred că este unul dintre cele mai frecvente cuvinte pe care le-am auzit de când mă aflu în Franța. După ce am servit micul dejun, deja devenit clasic: un ou prăjit cu pâine cu *paté de campagne*, m-am grăbit să prind primul metro mai puțin populat. În toată această grabă și forfotă matinală din inima Parisului, în care cu toții se călcau în picioare pentru a ajunge la *boulot*², nu puteam să nu mi-l amintesc pe bunicul ce se trezea cu noaptea-n cap în diminețile de vară pentru a uda grădina de zarzavaturi înainte de ivirea primei raze de soare. Mi-l aduc aminte agitat, ca și băgat în priză, însă având răgazul, ca mai tot timpul, de a-mi trânti un des-cântec:

¹ (*fam.*) șmecher, șiret, abil, descurcăreț (fr.)

² (*pop.*) muncă, treabă (fr.)

*Dă-te frate la o parte,
Că eu am să merg departe.
Nici la horă, nici la joc
Eu nu mă opresc deloc;*

sau în funcție de himerele din timpul nopții:

*Azi noapte la Prut
Războiu-a-nceput
Românii trec granița iară.*

Am intrat în metrourul huruind la stația Mairie des Lilas și m-am așezat undeva cât mai aproape de ușa automată. Am aruncat o privire rapidă ceasului de pe mână, pe care îl primisem cadou vara trecută, de la prietenii noștri din Frankfurt, și am început să calculez timpul dintre stații: până la Stalingrad cam șapte minute, iar de acolo până la punctul meu de coborâre, La Courneuve, încă un sfert de oră. Până la ora nouă ar trebui să ajung la spital. Era o dimineață la fel de agitată ca oricare alta; așteptam ca dintr-o clipă în alta, ba un grup de români să intre în metro și să joace *Capra*, ba o cucoană sau vreun domn bine, cu diplomat, să scoată la iveală best-seller-ul gros cât biblia, care a fascinat atât de mult lumea francofonă: *Da Vinci Code*, de Dan Brown. Afară, pe pereții stâncoși, neanele albe și fosforescente se succedau cu o viteză pe care nici generația bunicului și nici cea a tatălui meu nu o cunoscuse. Fiecare oprire în stație îți delecta cristalul ochilor cu afișe colorate și monumentale cu ultimele oferte și

noutăți cinematografice. Celebra deviză a revoluției franceze *Liberté, égalité, fraternité* a devenit un poster uriaș cu doi tineri, ambii *garçonni*, unși cu toate uleiurile pentru a arăta cât mai atrăgători și care apărau drepturile de difuzare ale unui canal pentru homosexuali: *Liberté, égalité, télé*. Era o lume excesiv de colorată care contrasta atât de mult cu secvențele în alb-negru și sepia ale scenelor din al Doilea Război Mondial, pe care bunicul mi le reproducea cu atâta exactitate. Fluxul gândurilor mi-a fost distras de anunțul crainicului că am ajuns în ultima stație, de unde metroul avea să facă drum întors. Am mai privit o dată plăcuța pentru siguranță, pe care scria La Courneuve, iar dedesubt, cu litere mici și albastre: 8 Mai 1945. Până la spitalul franco-musulman mai aveam de mers câteva străduțe pe jos. Șchiopătam ușor și mă gândeam la toate rețelele subterane care alcătuiesc Parisul și cât de lejer le era șobolanilor, șoarecilor, insectelor și mormolocilor să traverseze din orice punct în oricare altul fără a se înghesui sau a plăti bilete.

La Avicenne, la intrare, am fost întâmpinat de un grup de turiști chinezi care blițuiau de mama focului impunătorul monolit de piatră, întrebându-se, bineînțeles, ce sens își aveau toate hieroglifele încrustate în poartă. Le-am cerut politicoș să îmi facă loc să intru, iar la scârțâitul gratiilor de fier cu toții s-au dat un pas înapoi. Dezamăgiți însă de decorul din interior, au spart repede gașca și s-au evaporat. Eu mi-am continuat traseul până la poarta cu numărul 12, unde am luat liftul până la etajul 4, la secția de oncologie a doctorului Nicole Delépine. Widad m-a întâmpinat la intrarea în secție mai dichisită

ca niciodată. Am văzut-o pentru prima dată cu părul atârându-i în cârlioniți și cu o rochie de un mov deschis, de pe umeri și până jos. Nu-i lipseau bineînțeles ochelarii de bunicuță. O mustăcioară fină și câteva firicele rebele îi atârnav din bărbie, făcându-mă să mă gândesc încă o dată cu amuzament la bunul meu Sancho. Mi-a zâmbit cordial și m-a poftit politicos să iau loc în sala de mese și să mă servesc cu tot ceea ce doresc.

Acolo, pe mese, erau distribuite cele mai diverse saleuri, biscuiți crocanți, alune, pistaș, torturi și plăcinte tradiționale siriene. M-am așezat pe un scaun la întâmplare și așteptam ca lumea să se adune. În colțul mesei din imediata mea vecinătate, am zărit o amuletă bizară care strălucea strident, reflectând pe suprafața metalică lumina neanelor din tavan. Am pus mâna pe micuțul talisman, care avea o înfățișare cam kitschoasă a unui elefant albastru brodat în aur pe frunte și pe partea inferioară a membrelor. L-am examinat mai atent și am observat că pe spate scria *Made in Siria*. Mi-am închis pumnul stâng și am așezat medalionul deasupra degetului mare încheștat pe care l-am eliberat ca pe o catapultă, lansând obiectul în aer ca pe o monedă. Elefantul s-a învârtit de câteva ori în vid, după care a căzut zgomotos pe suprafața dură a mesei, mai întâi pe picioarele din față, apoi pe cele din spate, s-a întors pe trompă și în cele din urmă s-a prăbușit jos pe podea. La contactul cu solul, a făcut un zgomot pe care aveam să mi-l amintesc mult timp după aceea. O bubuitură atât de înfundată că ar fi putut trezi toți zeii din adâncuri. Crispat, m-am aplecat să îl culeg de pe jos, însă o mână puternică m-a împiedicat, apucând talismanul înaintea mea.

Era Widad, care mă informase că îi aparținea, așezându-și-l din două mișcări la gât. Apoi mi-a întins un pahar de cristal fără nicio explicație, anunțându-mă că toată lumea e prezentă și că petrecerea poate începe. Paharul era de o rară frumusețe, mă fascina indiferent din ce poziție îl priveam. Îl învârteam fără încetare între degete, iar jerbele de lumină reflectate în el mă orbeau de plăcere. Nu era un pahar ca oricare altul, era un pahar sirian. La gura paharului se evidențiau niște șerpi cu ochi de smarald roșu și verde, iar mai jos niște arabescuri închis colorate. Era un unicat în lume, spun asta în ciuda faptului că și restul invitaților, pacienții, doctorii și infirmierele primiseră un pahar asemănător. Paharul avea o valoare neasemuită și îmi venea foarte greu, chiar imposibil să îl las din mână. De ce ne împărțise Widad fiecăruia o asemenea comoară? Nu îmi plăcea evoluția pe care evenimentele începeau să o capete. Însă restul lumii părea ocupată cu alte treburi, fiecare tratându-și paharul de cristal ca și pe un obiect comun. Pacienții își vedeau de stativele lor de fier cu balonașe pline cu lichid gălbui, medicii se consultau pentru următoarele *rendez-vous*-uri și infirmierele glumeau împreună cu secretarele pe un ton foarte gălăgios.

Momentul cel mai palpitant al acestei zile a fost când Widad a intrat în mijlocul sălii cu rochia mov mulată pe trup, ținând cu gesturi sigure deasupra capului un uriaș glob de cristal. Figura ei determinată semăna cu cea a lui Moise când ținuse cândva tablele legii în aceeași poziție. Globul de cristal părea un organism viu, populat cu alge de toate culorile, mișunând în interiorul bășicii sticloase.

Mănuit de gesturi ferme, globul se învârtea cu o viteză din ce în ce mai crescândă, înnebunind vietățile din carne opacă dinăuntru. La contactul cu solul de marmură, organismul scânteietor s-a împrăștiat în miliarde de jerbe orbitoare. Cioburile de cristal planau în aer, pradă unei gravitații de neînțeles. Impactul globului cu pământul zămislise un crater monstruos din care o undă de lumină lăptoasă țâșnise înspre tavan. Ca și la un semnal, ceilalți participanți începură să izbească la rândul lor paharele de suprafața dură de sub tălpi. Un vals nebunesc al fragmentelor dispersate de cristal prinse a inunda toată încăperea. Țăndări ascuțite și cioburi rotunde reflectau lumina difuză din toate unghiurile existente, dând naștere unei noi geometrii cristaline. În licărirea lor orbitoare, ele păreau noi constelații, nedeslușite de nicio minte umană până atunci. Mă simțeam un martor nesperat, un observator inutil al acestui joc drăcesc, cu paharul meu încheștat între degetele transpirate de emoție și frică. Acum, cioburile începeau să se miște cu o viteză luminică, înțepându-mă și rănindu-mă din toate părțile. În ciuda acestui fapt, reflexul meu ciudat era acela de a ocroti paharul din mână, și nu pe mine, de furia proiectilelor de sticlă. Puteam să remarc grimasele celorlalți care mă îndemneau să mă debarasez de obiectul sirian, însă instinctul îmi comanda contrariul și am rămas paralizat. Priveam cu orbitele mărite și goale cum parchetul din jurul craterului se face străveziu ca o smoală verde și adâncă, și cum smoala asta, tot mai roșiatică, mai brună și mai neagră coboară până-n adâncul pământului, unde niște pete și niște luminițe prinseră parcă să se miște.

Sute de pete țipătoare, roșcovane se iviră din beznă, cățărându-se pe ștreangul de lumină. În scurt timp, aripi pâcloase de zbir, spurcăciuni cu coarne lunguiete de licorn în frunte, cu brâu de bărbat și picioare de iapă, piepturi viermănoase, cornițe de țap și de viperă și de rădașcă se iscară dintr-o mocirlă de urlete. Se cățarau tot mai repede, săltau ca purecii cu ventuze slinoase, pe undele de lumină, zvâcneau în sus din șoldurile solzoase, hohoteau din râturile încolțate, se lingeau pe buzele crăpate de venin și răgâiau din gâturile cerberoase.

Erau dracii, care țâșneau din craterul fermecat ca o încleștare supranaturală de malignitate, umplând tavanul dezgolit cu aripi solzoase și țipete, pământul cu broboane de venin și sămânță drăcească. Demonii-năpârci au fost primii care au îndrăznit să se apropie de carnea omenească, să o sfâșie cu dinții încleștați și să o care după ei în adâncuri prin gura de crater. Sute de tentacule cu câte trei clești apucau tot ce se ivea în cale și le trăgeau după ei sub țărână. Câteva năpârci au încercat să îmi dea târcoale, lucindu-le ochii plini de spurcăciune la vederea paharului de cristal. Nici nu au apucat bine să se apropie, când am scos sticluța de mir sfințit de la bunicul, stropindu-i din toate părțile și făcându-i una cu țărâna. Câțiva demoni cu înfățișare de om au năvălit înspre Widad, sfâșiindu-i hainele de pe ea și lăsând-o goală, ca pe o muză grăsuță dintr-un tablou renascentist. Un diavol mai vârtos, cu trei coarne în frunte o pătrunse cu falusul lui imens și roșu, făcând-o să scoată un geamăt scurt. Ceilalți draci o împroșcau cu sămânță verzuie, iar cei cu penisurile retezate, ce fără îndoială și le pierduseră în războaiele cu îngerii, o

lingeau pe sfârcuri cu limbile lor bifurcate și aspre și o mușcau de sâni mari și zdraveni cu gurile spurcate.

Widad gema ritmic și asurzitor, undeva între plăcere și agonie. Respira val după val asemenea unei zeițe a desfrâului. Gemetele ei deveniră urlate atât de stridente încât îl treziră din liniștire până și pe bunul Isus, care acum cobora din ceruri alături de doi acoliți credincioși, doi arhangheli cu săbii de cleștar în mână. La vederea lui, toți dracii urlau ca mâncați de ciumă și se înghesuiau care mai de care înspre gura craterului pentru a scăpa. Unul singur, demonul cu trei coarne, rămase în poziția lui fecundativă, dând a lehamite din mână și scuipându-l pe Isus în obraz. Reacția arhanghelilor fu promptă, care în mai puțin de o secundă îl tăiară pe drac în bucățele de carne sfârâindă. Widad zăcea într-o baltă de spermă fumurie, zvârcolindu-se încă în urma șocului. Liniștea și pacea păreau să se fi instaurat după ce gura craterului se închise și totul arăta ca mai înainte. Încă mai țineam paharul strâns la piept, iar pe suprafața pantalonilor mei subțiri de fâș începură să înflorească mici broboane de sânge. Isus mă privea pe mine și pe Widad cu sprâncenele încruntate, dându-și la iveală un Omega brodat de riduri pe fruntea lată.

– Fățarnicilor, mustra-v-ar raiul de neghiobi! Vă jucați cu dracu', ha? Cu gura lui încâlcită în barba deasă și creață, spumegând de furie, s-a întors către siriancă. Desfrânato, ușuratico! Nu te potolește nici dracu! Piei din fața mea, spurcăciune! La această poruncă, femeia se disipă în aer ca și un foișor de funigei. Ochii împăienjeniți și brăzdați de o strălucire nouă mă dojeneau. Cu pași mici și cu

mâinile împreunate la spate Isus s-a apropiat de mine. Mi-a pus o mână pe creștetul chilug. Văzându-mi chipul nedumerit, mi-a povestit cum toată această orgie și spargerea paharelor era un ritual spurcat de invocare a demonului sirian din inima iadului, Satinamuh. Toate cupele de cristal purtau pecetea lui malefică, în ciuda faptului că aveau calitatea înșelătoare de a încânta ochiul uman. Satinamuh, văzând că este întemnițat de alți fârtați de-ai lui, mult mai vârtoși, i s-a arătat bieteii Widad în vis și o chinuia în fiecare noapte, până când aceasta i-a acceptat toate paharele, urmând a se elibera în urma spargerii lor de către oameni aleși pe sprânceană: vanitoși, slabi de înger sau bolnavi. Norocul a făcut ca inspirația mea de moment să îmi oprească mâna din slobozirea paharului în țărână. Astfel, ritualul nu și-a atins bunul sfârșit și demonul sirian va rămâne întemnițat pe vecie între gurile cerberilor cu câte trei căpățâni. Am ajuns, fără să știu, salvatorul întregii omeniri. Am privat lumea de dezlănțuirea furioasă a iadului. Aveam să devin primul cavaler al tristei figuri util umanității.

– Însă bagă de seamă, m-a atenționat Isus, păstrează paharul cu strășnicie ca pe ochii din cap! Ferească sfântul să-l spargi, fiindcă o cât de mică ciobitură poate împlini ritualul satanic! L-aș lua eu cu mine întru păstrare, însă nu pot, că e de urzeală diavolească. În schimb, am să-ți cer mirul sfințit. O asemenea comoară are alte trebuințe decât împrôscarea năpârcilor. I-am întins sticluța, el i-a înlăturat căpăcelul și l-a adulmecat cu figura entuziasmată, ca în urma degustării unui vin de calitate. Țasta e vechi, a

grăit, vine de la muntele Athos. După ce mi-a oblojit rănile de pe picioare, create de furia țândărilor de cristal, prin ungere, mi-a spus că va păstra sticluța pentru a-i îmbălsăma bunicului mormântul, după ce acesta va trece în neființă. M-a atenționat încă o dată să port grija paharului și mi-a interzis să mă mai întorc vreodată în acel loc blestemat. I-a lăsat de strajă pe cei doi arhangheli credincioși în dreptul monolitului ca și intrarea într-o moschee, le-a poruncit să nu lase să intre sau să iasă orice suflare de pe lumea asta, după care s-a înălțat liniștit la ceruri.

IV.

Câte un fascicul incandescent a țâșnit simultan din fiecare din cele trei ferestre ale odăii triunghiulare, reunindu-se în paharul sirian de cristal de pe măsuța de plastic din mijlocul camerei. Jetul de lumină clocotea în interiorul recipientului opac, până când o jerbă de foc a explodat din gura cupei, proiectând un cerc mare și colorat pe tavan. În interiorul cercului de lumină se distingeau niște forme confuze, o combinație de tușuri în tempera și imagini unduitoare, neclare, obscure. Mogâldețe bipede și patrupede se distingeau din ce în ce mai clar, de parcă cineva ar fi reglat un diapozitiv înspre rezoluția maximă. În centrul ovalului proiectat pe tavan recunoșteam jungla colorată în care leoaica, în plină mișcare,

își gonea prada. Cei patru pui, ajunși la vârsta maturității, își urmau mama cu mișcări rapide. Prima mogâldeață se trânti sub povara trupului leoaicei, scoțând un chițait gutural. Era un drăcușor ce se zbătea disperat din ghearele prădătorului. Cu o mișcare scurtă, animalul îi reteză fălcile și pântecul minuscul. În schimb, puii nu se opriră din galop, prinzând din urmă alți patru draci, care se zbenguiau cu codițele lor bifurcate, într-o încercare disperată de a le câștiga mila. Cu colții lor ascuțiți de vreme, puii leoaicei le sfârtecară împielitașilor buricele găunoase, neînfruptându-se din ei și lăsându-i pradă cu mațele deșirate muștelor și șacalilor.

O altă peliculă se suprapuse în centrul tavanului și îl reprezenta pe crescătorul de albine, rezemat deasupra unui dragon cu coarne, pe care îl străpungea cu furca. Acest peisaj îmi amintea de iconița din camera mea de la țară, o reproducere a Sfântului Gheorghe răpunând balaurul. Alte vietăți drăcești îl înconjurau, însă el le alunga trupurile gheboase cu furca până hăt în fundul livezii, unde iarba înrourată le topea tălpile încinse, iar albinele din stupi le împungeau grumazurile, sufocându-i de vii. Ultimele rămășițe de demoni încleștați în paharul de sorginte necurată erau dizolvate în apa curată și proaspătă, între vârtejurile create de cei doi delfini zburdalnici. Curenții mării și meduzele ce le sugseau seva otrăvicioasă creau implozii în rândul măruntaielor drăcești.

Încleștarea celor trei lumini zvâcnite din ferestre anihilau ultima urmă de rezistență malefică din interiorul paharului sirian. Cea mai infimă unduire necurată sau rezonanță tulbure erau extirpate din spațiul triumfiular,

din conștiință, din spirit, apoi din carne, din artere, din ventricule și mai apoi din toate măruntaiele. Jocuri de lumină orbitoare transfigurau odaia și mă transfigurau. După care totul s-a terminat așa cum a început. Stăteam întins pe pat și vegheam paharul lui Widad, care își pierduse strălucirea și farmecul ce îți suceau odată mințile. Smaraldul din ochii șerpilor încastrați în cristal se stinse. Acum, paharul nu era cu nimic mai deosebit decât borcanul de bulion, sticla de apă minerală sau cutiuțele de medicamente de pe masă. Se pierdea acolo, prin distribuirea lor haotică, fără a ieși cu nimic în evidență. În ciuda insistențelor mele de a-l așeza în toate pozițiile posibile, în centrul luminii, sau chiar în cele mai obscure crâmpete, el nu mai dădea niciun semn de viață. L-am așezat până și pe pervazul ferestrei, în plin soare, însă tot ceea ce iradia erau niște reflecții mov sau galbene pe perete. Devenise un pahar ca oricare altul. Începusem să-l folosesc în uzul casnic, era singura lui utilitate. Cel mai des îmi beam ceaiul de dinainte de culcare din el.

Într-o zi însă, sosind de la cumpărături dimineața, am scos cu poftă laptele aproape înghețat din sacoșă și l-am turnat în paharul meu. La contactul lichidului spumos și rece cu sticla caldută, paharul a scrâșnit, și-a dat ultimul suflu și a crăpat în două. Două forme de o geometrie perfectă, lăsând laptele alb să se scurgă încet pe masa de plastic, iar mai apoi pe parchetul murdar de lemn, de dinainte de război.

Radio Africa

Înainte de a începe înșiruirea propriu-zisă a evenimentelor, aş avea o mare rugămintă față de tine, cititorul meu. Din motive exclusiv personale și dintr-un sentiment inexplicabil de antipatie față de preludii, laș ruga pe înțelegătorul meu cititor să revizuiască sau măcar să își aducă aminte, în linii mari, conflictul unei creații personale anterioare, intitulată *Paharul*. Spun asta, deoarece proza de față se dorește a fi o continuare cel puțin cronologică a *Paharului*, cu promisiunea solemnă ca pe viitor asemenea incidente să nu mai aibă loc sau, ferească Domnul, eseul în discuție să se prelungescă într-o trilogie.

Așadar, exact la nouă luni în urma zbuțumatei experiențe din holul spitalului franco-musulman, Avicenne, mă aflam undeva între Bobigny și Drancy, aproximativ la nouă kilometri în afara Parisului, pe bancheta din spate a unei ambulanțe private, patronate de către familia Honoré. Presupun că titulatura nu era aleatorie, deoarece dintre toate centrele ambulanțiere din Île-de-France, *Honoré* își *onorau* cel mai bine clienții. Trecând la subiect (deși iubesc la nebunie parantezele), urma să fiu transportat într-o „maison de repos” la clinica Galliéni din Blanc-Mesnil, unde aveam să îmi petrec sejurul rămas până la terminarea tratamentului și a protocolului chimioterapeutic. Vă întrebați probabil ce ar putea fi „maison de repos”. Nici mai mult, nici mai puțin decât un azil de bătrâni, dacă ar fi să îi găsim un corespondent în limba română. Pentru cea mai simplă comparație mă gândeam doar la cultura

autohtonă – cum ar lua ea în primire o expresie precum *azil de bătrâni* pe de o parte, și *casă de odihnă* (dacă am traduce literal), pe de altă parte. Implicațiile și reacțiile sunt lesne de anticipat. Fără îndoială, francezii sunt incorrigibili. Adevărați maeștrii în uneltirea cuvintelor și a expresiilor, în special *quand il s'agit de définir une institution ou un cadre public / privé*.³

Am ajuns la centru cât ai zice pește, urmând a fi întâmpinat cu o oarecare apatie de cele două secretare de la *Accueil*⁴ și rugat să îmi depozitez bagajele în camera 113, compartimentul B. Cea mai proporționată din punct de vedere fizic dintre cele două, nu s-a sfiit să mă invite pe un ton cam țâfnos să o urmez pentru a îndeplini restul formalităților. Era o combinație destul de pestriță între *beurette* și *café au lait*⁵, foarte probabil descendentă din generația a treia. Ne-am refugiat, evident, în cabinetul ei privat. Următorul sfert de ceas l-am petrecut concentrându-mă asupra unui aspect destul de interesant, dar în egală măsură meschin. În timp ce tovarășa mea îmi explica cu mare vervă regulile interioare și îmi împărțea formulare obligatorii și facultative (*questionnaire de satisfaction patient*), eu, pare-mi-se, sfidam orice normă a bunelor maniere, concentrându-mi privirea într-un punct precis (fapt ce o irita vizibil pe camarada mea de dialog sau, mai bine zis, monolog) și anume asupra strălucirii

³ când e vorba să definești un cadru ori o instituție publică / privată (fr.)

⁴ Recepție (fr.)

⁵ « beurette »(fr.) – prima generație de metiși franco-magrebieni; „café au lait”(fr.) – individ de culoarea cafelei cu lapte, rezultat al amestecului între rasa albă și cea neagră (n.a.)

grozav de suspecte a dinților ei din față. Strălucirea lor era cu atât mai bizară, cu cât contrasta cu pielea ei ciocolatie. Nu pot preciza dacă în urma celor cincisprezece minute de întreținere, interlocutoarea mea era proprietara a cinci sau șase dinți din porțelan. Să-mi fie cu iertare, dar cincisprezece minute e un interval *un peu court*⁶ pentru o asemenea precizare minuțioasă până și pentru un medic stomatolog, în condițiile în care subiectul vorbește continuu, modulându-și buzele cu o viteză incalculabilă și cu o frenezie ce voia să pară profesionistă.

Camera 113 era destul de spațioasă, includea două paturi destul de arătoase, un closet mic și o fereastră uriașă orientată spre nord. Cu toate acestea, când am pășit înăuntru, mi s-a părut surprinzător de prezentabilă. Pereții și tavanul erau văruiți într-o combinație simplă de alb și roz bombon. Trei reproduceri minuscule, înrămate, atârnau de fiecare perete (mai puțin de cel care găzduia ușa closetului). Imaginea din stânga era o reproducere din colecția „Moulin Rouge” și reprezenta o doamnă cam grăsuță și pe jumătate despuiată. De-a lungul coapselor, o aureolă de litere se contura într-o semilună aproape perfectă, lăsând să se distingă următorul mesaj: „SCALA – Révue à Poivre”⁷. De fapt, în această reproducere – și eventual celelalte două apropiate calitativ – stătea farmecul frivol al întregii odăi.

⁶ cam scurt (fr.)

⁷ Dacă am traduce mot-à-mot sintagma, atunci ar ieși : « SCALA – revistă piperată », făcându-se evident referire la o ilustrată erotică (n.a.)

Personajul principal era un congolez și stătea tolănit pe patul din imediata vecinătate a closetului. Lângă el, pe o noptieră clasică din lemn, trona un radio pătrășos pe care era lipită o etichetă cu un posibil nume (scris foarte citeț de altfel) al proprietarului: „VANESSA”. Inițial crezusem că este vorba de o neînțelegere; ca să fiu mai precis – pentru o fracțiune de secundă – nu am exclus posibilitatea de a fi internat cu o persoană de sex feminin. Mi-am revenit în fire și am sondat trăsăturile ființei tolănite pe saltea. Am răsuflat oarecum ușurat când am distins tenul închis, cu fruntea lată și nasul butucănos, trăsături ce le-aș încadra pe scara evolutivă undeva între Neanderthal și Homo sapiens. Și ca să mă conving sută la sută că era vorba de un bărbat, i-am strâns mâna, călcându-mi pe inimă și făcând un exces de politețe ce nu mă caracterizează deloc și pe care nu l-aș fi etalat în alte condiții. Spre marea mea consternare, cel care nu dădu dovadă de politețe fu chiar congolezul, care la auzul numelui meu zâmbi caustic, scuipând oarecum apatic un simplu „*Enchanté*”⁸. Am făcut un gest pe care aveam să îl regret tot restul vieții. Nici în ziua de azi nu am știință despre numele, adică prenumele colocatarului meu. Dintr-un sentiment de frustrare și din pricina unui orgoliu rănit, ba chiar sângerând, am preferat dinadins să păstrez chestiunea nelămurită. Există în același timp și marea posibilitate să mă fi înșelat, dar nu țin să îmi provoc singur iluzii, mai ales în acest moment al vieții mele. Pur și simplu prefer să rămân în neștiință.

⁸ Încântat (fr.)

Aparatul de radio părea vizibil distorsionat de paraziți. Bârâia destul de ritmic. De parcă cea mai ușoară adiere de vânt ar fi intrat în discordanță cu undele lui. Cred că afirmația avea până la urmă tot suportul de a se dovedi veridică. Dacă te concentrezi în suficientă măsură, încât să urmărești pe geam mișcările crengilor și să îți apleci simultan o ureche asupra radioului, era evident că natura acționa în mod direct asupra câmpului de transmisie al aparatului. În spatele difuzorului se desfășura un meci de fotbal, destul de încrâncenat pare-mi-se. După coordonatele crainicului, spectacolul se desfășura „*devant un public bouillant*”⁹, era semifinala cupei Africii la națiuni. O răfuială între *elefanți* și *lei*. Mai multe nu am putut afla de la comentator, oricât de mult aș fi făcut apel la atenția distributivă, încercând să separ bruiajul de sunetul de fond. Or, cum există cel puțin trei națiuni africane care și-au însușit cu mândrie apelativul „*lei*”, contextul era cel puțin ambiguu. Situația avea să devină de-a dreptul disperată când crainicul nostru îndărătnic anunță rezultatul celeilalte semifinale: o luptă de-a dreptul pe viață și pe moarte între *faraoni* și *lei*, tranșată în cele din urmă de *faraoni*. Cu excepția unor împrejurări deosebit de rare, pe vremea momentelor de criză adolescentină, nervul umorului avea marea reputație de-a fi singura partinică a trupului meu care suferea o atrofiere accentuată. Observatorul grăitor care reproducea cu atâta vervă, dar pe un ton nepermis de sacadat, răfuiala dintre *specii*, trebuie să recunosc, a trezit în mine o sumedenie de

⁹ în fața unui public înfierbântat (fr.)

sentimente, însă nu reuși nici pe departe să mă amuze. Un lucru era cert însă – la finalul transmisiei, vocea tabagică a crainicului anunță cu entuziasmul unui copil că vom asista la o finală de vis între organizatoarea competiției, formația gazdă a *faraonilor* și cireada de *elefanți*, triumfătoare în disputa cu *leii*. Cam astea erau cele mai importante știri ale momentului, în acea seară de marți, la *Radio Africa*.

Întrucât în cameră nu exista un televizor, destul de târziu, în timp ce stăteam întins în pat fără să pot adormi, m-am gândit să fac apel la *notebook*-ul¹⁰ personal pentru a viziona un film. Am ales din inerție un film american nu prea vechi – din 2004, dacă memoria nu-mi joacă feste – cu Daniel Craig în rolul principal: *Layer Cake*. Filmul în sine e departe de a fi o capodoperă, nici măcar nu poate fi inclus în acea categorie de filme care merită într-adevăr să fie văzute în întregime. Vreau să zic că, dacă ai ratat începutul, nu ai pierdut nimic din farmec. Din contră, ceea ce mi-a atras atenția a fost prestația fantomatică a lui Marcel Iureș într-un rol mai mult decât secundar. Pe șleau, își face apariția la un moment dat, printre primele secvențe și mai apoi în plin conflict, când epatează de-a dreptul și dă dovadă de o impresionantă autoritate, folosind un limbaj deocheat chiar în românește. În ciuda acestei mici licențe scenice, actorul român va fi recomandat drept temutul gangster *sârb* Dragan. Lăsând la o parte pluri-valența semantică a apelativului, care în limba română

¹⁰ laptop, calculator portabil (eng.)

poate exista ca nume, iar în cea sârbă ca prenume, după cunoștințele mele, este, până în prezent, cel de-al *doilea* film provenit din *virtuozul* studio hollywoodian care dorește cu tot dinadinsul să exploateze o părticică din cultura est-europeană. Primul *hibrid* se dorește a fi una dintre cele mai timpurii versiuni ale legendarului „Dracula”, având ca topos Transilvania, cu precizarea că localnicii și o *șleahtă* de cercetători dialoghează cu celebrul conte într-o rusă pravoslavnică.

Pe când mi-am înlăturat căștile, prietenul meu congolez zăcea în aceeași încremenire cu radioul aproape lipit de urechea dreaptă. Semăna cu un infractor în cabina acuzaților, în așteptarea verdictului final. Am profitat de desfășurarea radiofonică a zodiacului, mai mult datorită amortelii și a vagii prezențe spirituale, decât din convingere. „Vous avancez à petits pas, vous fignez les détails, votre perfectionnisme finira par payer plus vite que prévu. Vous retrouvez votre bonne humeur, Vénus, dans votre signe, vous insufflez gaieté et joie de vivre à profusion. Tout va pour le mieux.”¹¹

Dimineața am fost deșteptat destul de iute, în jurul orei opt, *par les aides-soignantes*¹². Mai întâi își cerură scuze pentru faptul că nu au reușit să îmi instaleze un scaun sau un fotoliu, lucru ce lor li se părea scuzabil,

¹¹ Înaintați cu pași mărunți, finisați detaliile, perfecționismul dumneavoastră vă va răsplăti mai iute ca altădată. Vă regăsiți optimismul, iar în semne, Venus, vă insuflă voie bună și bucuria de a trăi în belșug. Mai bine nici că se poate. (fr.)

¹² de către infirmiere (fr.)

având în vedere că secretariatul le-a adus la cunoștință abia în ultimul moment sosirea mea. Pe jumătate adormit și cu dorința de a termina cât mai iute bâlciul, le-am răspuns destul de politicoasă că asta nu reprezenta un inconvenient pentru mine, mai ales în condițiile în care am profitat de pat din plin peste noapte și, ce era cel mai important, am reușit să mă odihnesc mai bine ca oriunde. Am impresia că le-am spus că nici măcar nu suport scaunele. De asemenea, am completat că în cazul în care nu ar exista un *singur* scaun ori fotoliu în întreg serviciul, asta ar fi de-a dreptul o favoare divină pentru mine. Iar dacă infirmierele nu ar fi dat în retragere, aș mai fi spus, fără doar și poate, că sufăr de o boală cronică ce mă obligă să stau întins zi și noapte (ceea ce nu era foarte departe de adevăr – nu puține persoane mi-au atras atenția că sunt cam adus de spate). A urmat *une prise de sang*¹³ rapidă, după care ni s-a servit micul dejun: un sfert de baghetă cu un dreptunghi de unt și *une cartouche de confiture*¹⁴. Un bol de lapte, două pliculețe de zahăr și un castron micuț de cacao.

Congolezul s-a trezit abia prin preajma vizitei medicale, când am făcut cunoștință cu un doctor generalist nebărbierit de cel puțin patru zile. Mi-a redactat fișa medicală, după care l-a anunțat pe camaradul meu tăcut, cu o oarecare plictiseală în voce, că rezultatele biopsiei aveau să ajungă pe data cutare. Negrul, ce după mine nu

¹³ recoltare de sânge (fr.)

¹⁴ o cutiuță de dulceață (fr.)

părea trecut de treizeci de ani, nu schiță niciun gest, de parcă ar fi fost obișnuit să audă mereu același discurs în fiecare dimineață între orele opt treizeci și cinci și aproximativ nouă. La sfârșitul vizitei medicale, s-a ridicat în capul oaselor și a pornit bâzâitoarea pe suprafața căreia încă era notat citeț numele Vanessei. Bruscu, am priceput că starea sufletească a personajului din spatele difuzorului de plastic se învecina cu o chinuitoare așteptare, o angoasă teribilă, și anume imposibilitatea de a contesta ceea ce urma să fie confirmat într-un laborator steril. Până la urmă, într-un moment sau altul al vieții, cu toții devenim simpli ascultători ai unui post radiofonic.

În această dimineață, pare-mi-se, avea întâietate *Africa Numéro 1*. Crainicul turuia într-o franceză pestriță, un accent care părea cu totul străin urechii mele obișnuite cu discursul parizian și cel breton. Încerc să redau măcar morfo-sintactic (fonetic nici nu se pune problema) o parte din *chapeau-urile*¹⁵ enunțate: „La contamination du Nigeria *démantre* que les *waseaux sauvages* résistent au virus et sont capables de les transporter sur de *langues* distances.”¹⁶ La finalul buletinului informativ a urmat rubrica *Bizzareries de la nature*¹⁷: „Le Sahara est *bian* plus vieux qu'on le *pansait*. Le désert le plus vaste de la planète ne serait pas âgé de 86.000 ans, mais d'au *moans* sept

¹⁵ subtitluri (fr.)

¹⁶ Contaminarea din Nigeria harată (sic !) că măsurile (sic !) solbatice (sic !) rezistă virusului și sunt capabile să îl transporte pe lingi (sic !) distanțe. (fr.)

¹⁷ Ciudățeni ale naturii (fr.)

millians d'années."¹⁸ Congolezul își trecu o mână prin părul scurt, tuns periută și chicoti. De câteva ori.

– Tu sais, il me *samble* que la guerre est aussi vieille que la gravitation.¹⁹

– Pardon? am întrebat vizibil surprins și foarte probabil cu gândurile în altă parte.

– Je disais qu'il est fort possible que la guerre soit aussi vieille que la gravitation.²⁰

– Ah bon...

Urmă o scurtă pilulă sportivă cu *en tete*-ul : *Au pied de la dernière pyramide*²¹, făcându-se evident referire la *derby*-ul dintre «Pharaons»²² și «Ivoriens»²³. L-am întrebat dacă are o preferință aparte în ceea ce privește finala cupei Africii.

– Moi – logiquement – je suis le fan de la République Démocratique de Congo.²⁴ Și a mai adăugat că având în vedere că *băieții* au fost eliminați încă din faza grupelor, nu, nu are nici o preferință pentru finală.

Dacă nu mă înșel, acesta avea să rămână cel mai consistent schimb de replici dintre mine și democraticul

¹⁸ Sahara este mut (sic !) mai veche decât o cânteam (sic !). Deșertul cel mai întins de pe planetă nu ar fi în vârstă de 86.000 de ani, ci de ciel (sic !) puțin (sic !) șapte milihoane (sic !). (fr.)

¹⁹ Știi, îmi pare că războiul e la fel de bătrân ca și gravitația. (fr.)

²⁰ Spuneam că e foarte posibil ca războiul să fie la fel de bătrân ca și gravitația. (fr.)

²¹ la baza ultimei piramide (fr.)

²² « Faraoni » (fr.)

²³ « Ivoriens » (nativii Coastei de Fildeș – n.a.) (fr.)

²⁴ Eu, logic, sunt un fan al Republicii Democratice Congo. (fr.)

congolez. Am ieșit în jurul amiezii pe culoar și am îndrăznit să mă interesez la postul de infirmieri dacă nu îmi ajunseseră rezultatele analizei de sânge. Un novice stagiar cu ochelari și în halat alb (al cărui nume nu mi-l amintesc, dar sunt sigur că era de origine arabă, întrucât îl avea inscripționat pe o insignă), m-a întrebat cu un aer foarte suspicios numele și dacă eram internat în acest institut. I-am înlăturat orice urmă de dubiu în privința clandestinității mele, reamintindu-i în egală măsură întrebarea mea inițială. Scuturându-și oarecum forțat țeasta pe care strămoșii lui au purtat tăvile cu baclavale, m-a înștiințat că nu era nici pomeneală ca analizele să ajungă la acea oră, liniștindu-mă pe un ton total neconvingător și lipsit de tact (chiar impertinent, aș îndrăzni) că se vor ocupa de ele, că au situația în mână și că mă vor înștiința la timp. I-am întors un zâmbet tâmp și am făcut o raită, cu pași mărunți, prin curtea interioară a clinicii. Era un părculeț foarte îngust și modest, alcătuit dintr-un rând de copaci despuiți de frunze, aliniați în șir indian și trei bănci proaspăt văruiți în alb, dar destul de mototolite în urma ultimei ploi. Dacă nu mă înșel, una dintre ele era tapetată cu felurite amprente de felină ori canis, greu de precizat. Dimensiunile difereau și erau impregnate cu varul proaspăt. Pe trotuar și printre smocurile rare de iarbă – plin de coji de pâine și mucuri de țigară cu filtru. Păsările, majoritatea porumbei, dădeau târcoale de abia acum, când bucățile de pâine erau îmbibate cu apa ultimei ploi, devorând miezul zemos.

Întors în cameră, m-am gândit să compun o scrisoare către „bunicuța” Janine (așa îmi plăcea mie să îi spun, cu toate că nu împărțeam niciun grad de rudenie). Era o bătrânică foarte simpatcă și cu o mentalitate destul de *la zi*, așa spune. M-a găzduit în perioada de restriște a primelor trei luni de sejur în Franța, până la primirea asigurării medicale. Iubește la nebunie genul epistolar și spre deosebire de mine, se achită de el cu cea mai mare detașare de pe planetă. Fără să exagerez, cred că ar putea să scrie pe puțin o sută de scrisori coerente pe zi. Am încercat să o prind la telefon cu o zi înainte, dar nu mi-a răspuns decât robotul. E foarte posibil să fie plecată la țară, în Auvergne, nu stă în regiunea pariziană decât pe timp de iarnă. Am compus o scrisoare nu prea lungă și destul de temperată, în limba franceză, sacrificând în acest scop (în primul rând datorită greutateii și a unei anumite crispări în exprimare) în jur de două ceasuri. Primul paragraf a fost cel mai greu de conceput. O anunțam într-un registru mai degrabă informativ că am reușit să fac, în fine, joncțiunea între spitalul Avicenne (unde mă tratez) și clinica Galliéni. Nu m-am putut abține să nu îi descriu dificultatea existenței mele într-un asemenea azil de bătrâni, apoi singurătatea apăsătoare; dar că, indiscutabil, existau cel puțin la fel de multe avantaje, dacă nu chiar mai multe. Spre marea ei decepție, continuam eu în scrisoare, nu mă mai ocupam de desen și ca să fiu sincer, acea schiță după o oală de lut, pe care am lucrat-o împreună, încă de pe vremea când mă găzduia, a rămas singura mea îndeletnicire picturală sau plastică de când

mă aflu pe teritoriul Franței. Ultimul paragraf l-am rezervat proaspătului meu coleg de cameră și a amuzantei – dar în același timp tristei – povești a posturilor *Radio Africa* și *Africa Numéro 1*. Înainte să închei, i-am înșirat numărul de telefon și adresa clinicii, insistând pe un ton complice, ca în cazul în care într-o bună zi va avea tihna necesară a unei vizite, să nu îmi aducă nici în ruptul capului orice fel de băutură alcoolică, fiindcă era strict interzisă. Rămâneam, cu stimă, al dumneaei, Andre' Mocuta :

*Veillez agréer, Madame, mes salutations les plus distinguées.*²⁵

Abia la încheiere am constatat că uitasem să precizez intervalul orelor de vizită, așa că le-am adăugat într-un scurt post-scriptum.

Înspre seară, când am trecut scrisoarea pe curat și m-am pregătit să o introduc în cutia poștală de la *Accueil*, infirmierul stagiar m-a abordat în trecere anunțându-mă că analizele de sânge au sosit. L-am urmat oarecum indiferent în cabinet și cu stoicism în glas m-a întrebat ce anume mă interesează în mod deosebit. Leucocitele, îi zic. S-a așezat pe un taburet cu cotul stâng rezemat pe pupitru și închizând un ochi în semn de complicitate, m-a întrebat – doar așa, din *curiozitate* – dacă știam ce sunt leucocitele. I-am răspuns pe un ton indiferent că după un an de chimioterapie, aprofundasem mai mult din

²⁵ Vă rog să primiți, Doamnă, cele mai alese urări. (fr.)

necesitate, decât *curiozitate*, certitudinea imuabilă că leucocitele sunt în termeni științifici echivalentul globulelor albe. Am completat, fără a-i acorda răgazul unei eventuale replici, că mai auzisem de niște componente ale sângelui care se numesc plachete sau trombocite. Carevasăzică aveau un rol foarte important în coagularea sângelui. Și, ferească Domnul, în cazul unei zgârieturi profunde, dacă am recolta instantaneu *une numération*²⁶, am descoperi evident că numărul trombocitelor din sânge e vizibil scăzut, lăsând automat organismul predispus unor infecții. Consideram că foarte puține persoane sunt conștiente de implicațiile unei simple zgârieturi ori înțepături.

– Bravo, monsieur, vous avez vingt sur vingt!²⁷

În ciuda acestui mic triumf, nu am reușit să adorm decât foarte târziu și asta datorită unei radiodifuziuni prelungite până spre miezul nopții, un melanj deloc rezonabil de dansuri și cântece tribale.

– On est désolé, monsieur, mais il va falloir qu'on vous mène dans une autre chambre. Veuillez préparer vos affaires si vous en avez.²⁸

Cea căreia îi părea rău era *stăpâna casei*, cum se zice. Era vorba de madame Blanche-Manche, infirmiera-șefă,

²⁶ o analiză de sânge (fr.)

²⁷ Bravo, domnule, aveți nota zece ! (fr.)

²⁸ Ne cerem scuze, domnule, dar va trebui să vă mutăm într-o altă cameră. Vă rugăm să vă pregătiți bagajele, dacă aveți. (fr.)

o femeie micuță, cu trup băiețos. Colegele îi spuneau pe ascuns, în bășcălie, *Blanche Neige*.²⁹ Avea niște pantaloni cam lungi pentru statura ei, trași peste burtă și un pulover de un maron închis, cu guler foarte larg. Făcând abstracție de numele-i caraghios și slujenia profilactică, era – cu privirea ei greu de uitat – o femeie remarcabilă și autoritară. Mi-a explicat că au nevoie urgentă de patul meu, întrucât starea critică a unui *monsieur très âgé*³⁰ necesită intervenția cu tubul de oxigen, care aparent există doar în camera cu pricina. A urmat o campanie febrilă și contra cronometru de reîmpachetare a bagajelor, care din fericire nu erau prea multe: o valiză medie, un rucsac și calculatorul-portabil. Nici nu am apucat să-mi iau rămas bun de la colegul meu de culoare, el aflându-se sub duș în acele momente. M-au repartizat în odaia 108, parcă ceva mai spațioasă decât precedenta. Le-am atras atenția infirmierelor că îmi stabilisem un abonament telefonic doar cu o zi înainte și să fie amabile să efectueze transferul. M-am interesat dacă nu pot păstra numărul inițial, în primul rând pentru comoditate (deoarece l-am oferit deja unui număr considerabil de amici care doresc să mă contacteze), dar și din interese economice, evident. Din nefericire, le părea foarte rău, dar o asemenea acțiune era imposibil de întreprins. Fiecărei camere îi corespunde un cod diferit și o altă combinație de cifre pentru postul fix.

²⁹ Joc de cuvinte, în limba franceză « *Blanche-Manche* = mânecă albă », iar « *Blanche Neige* = Albă ca Zăpada » (n.a.)

³⁰ domn foarte în vârstă (fr.)

Am profitat de intervalul în care femeile de serviciu erau ocupate cu pregătirea patului meu, pentru a face cunoștință cu noul colocatar. Dintr-un sentiment de solidaritate tacită față de copaci și restul elementelor ce urmează să furnizeze hârtia necesară tipăririi textului, mă voi restrânge la cea mai fugară – poate – descriere pe care am făcut-o vreodată. Christian (după cum s-a recomandat moșul) era o copie incontestabilă a actorului Peter O'Toole. O făptură chircită, aproape răpusă de un reumatism cronic și care ținea strâns în brațe un cățel de pluș.

Closetul era mult mai încăpător decât precedentul, însă ceva mai obscur. Deasupra chiuvetei, pe un suport oval, am numărat vreo cinci obiecte; un pieptene clasic, plat, cu dinți subțiri și ascuțiți și o perie ce aducea cu o paletă de ping-pong, înzestrată cu chibrituri așezate cu extremitatea bombată în sus. O soluție de gură – *bain de bouche* și niște *eau coiffante*³¹. Am cules cu două degete pieptenele ca pe un specimen de laborator, încercând să număr firele de păr încâlcite printre dinți. Am renunțat în scurt timp. Restul dimineții l-am petrecut citind presa și devorând o pungă de *chips*. Bătrânelul ședea liniștit pe fotoliu în colțul lui, încercând felurite tumburi cu animalul de jucărie. Îl lansa în sus cu scopul de a-l prinde în brațe, însă mai mereu îl scăpa pe jos. Părea tare rău adus de spinare și totuși era un exercițiu ce îl găsea al naibii de amuzant.

³¹ soluție pentru păr (fr.)

„La guerre, elle est aussi vieille que la gravitation!”³²

În aceeași după-masă m-am gândit să-i fac o scurtă vizită congolezului, cu scopul de a-l lămuri în privința repartizării mele subite. Spre imensa mea stupefacție, patul era gol și aparatul de radio, singurul element ce îi popula noptiera, dispăruse și el. Nu avea nici un haz să îl chestionez pe noul său vecin, întrucât era legat în perfuzii și dotat cu un imens aparat transparent peste figură. Am alergat la secretariat, unde, după lungi minute de așteptare, proprietara celor cinci (îmi cer mii de scuze pentru derută, într-un final s-au adeverit a fi cinci și nu șase) dinți de porțelan m-a sfătuit să nu mă neliniștesc, întrucât domnul..... a decis, contrar sfatului doctorului, să părăsească *bătrânul continent* (chiar așa s-a și exprimat) pentru a asista pe viu la o finală de fotbal, în Egipt. Am îndrăznit să o mai întreb dacă întreaga poveste nu avea oarecare legătură cu rezultatele biopsiei. La care mi s-a răspuns într-un limbaj foarte întortocheat că asemenea informații nu pot fi divulgate și că țin de secretul profesional dintre medic și pacient. Mai apoi, mi s-a sugerat să mă întorc în odaie, deoarece în scurt timp urma rondul medical.

Ce să vă mai povestesc? Că m-am întors în cameră și i-am regăsit pe prietenii mei domesticiți în aceeași ipostază? Fiecare proză cred că are nevoie și de caractere constante, independente care pur și simplu se încapățânează să evolueze. Christian e prototipul ideal în acest

³² Războiul este, fără îndoială, la fel de bătrân ca și gravitația ! (fr.)

sens. Până și pe mine a ajuns să mă trateze cu dispreț. Nu am făcut decât să îl înștiințez că urmează să primim vizita medicală și că ar fi momentul să se oprească din maimuțărit.

– Aujourd’hui, on va ignorer le docteur³³, i-a șoptit la ureche tovarășului canin. On va le traiter avec indifférence. Comme deux snobs.³⁴

Am așteptat alte amănunte, dar nu mai urmă niciunul. Când prinse de veste că mă holbam la el, își strânse brusc pleoapele cu un aer schimonosit, iar apoi scoase limba. Un gest care în țara mea și a prietenului congolez ar fi interpretat drept un compliment deocheat adus unui arbitru de fotbal cam miop.

Clinique Galliéni, Drancy

13 februarie 2006

³³ Astăzi, vom ignora doctorul. (fr.)

³⁴ Îl vom trata cu indiferență. Ca doi snobi. (fr.)

Tom & Jerry

Tiptil, tiptil, motanul tatonează terenul, verifică împrejurimile, asigurându-se de lipsa competitorilor, folosește contrabasul drept prăjină și execută un salt perfect peste gard, direct pe cușca lui Spike. Cu pași moi se asigură că acesta doarme. Prim plan cu dulăul adormit. Următoarea mișcare îi aparține motanului: Spike e trezit de cunoscuta grimasă cu limba scoasă și cele două palme la nivelul urechilor. Năuc, Spike iese afară, motanul pe cușcă, are un ciocan de lemn în mână și un rânjec cât nu cuprinde. O bătaie de inimă mai târziu, dulăul se trezește legat fedeleș, cu un cucui de toată frumusețea. Pisica încalecă uriașul contrabas pe care, de data aceasta, îl folosește ca obiect săltăreț. Cu o dexteritate caracteristic pisicească, îi aplică nefericitului un bobârnac peste nas și își continuă saltul de cangur înspre balcon. Își drege vocea, acordează instrumentul și dă glas:

*I got a girl who's always late
Any time we have a date
But I love her, yes I love her*

*I'm gonna walk right up to her gate
And see if I can get it straight
'Cause I want her
I'm gonna ask her*

*Is you is or is you ain't my baby
Maybe baby's found somebody new*

*Or is my baby still my baby true*³⁵

O muscă neagră se răsfată în petecul roz cu mătreacă al cărării îngrijite din păr. Ea intră în fugă cu un tub de insecticid și țipă la muscă să-și miște fundul ca să poată s-o omoare. Jupâna muscă, precaută, rămâne locului.

– Îl deranjezi pe domnul Tom, urlă ea la grasa creatură.

Domnul Tom tresare, iar musca alertată de scuturătură strânge din dinți să ajungă la ieșirea din încăpere. Ea o urmărește împrăștiind în aer otrava.

– Bună dimineața, domnule Tom.

– Nu dormeam, Aurora. Mulțumesc, orișicum, că îmi îmbroscătezi atmosfera cu insecticid.

– Iartă-mă, găgăuță, moțâiai. Nu dormeai. Dar nu te jena. Dintre toate câte există în lumea asta, crede-mă, e cel mai plăcut să adormi cu televizorul aprins, urmărind *Tom & Jerry*.

– Nu moțâiam și nici nu dormeam, pisoiaș. Meditam.

– Ohooo, bătu Aurora din palme. Bravo, găgăuță! Vrei să-mi vinzi mie gogoși că, de fapt, erai în mijlocul unui exercițiu transcendentă în timp ce Tom cântă o serenadă proastă și o muscă își golește vintrele în părul tău bălai?

– Totul face parte din exercițiu, Aurora. Fără accentul afro al lui Louis Jordan și fără bâzâitul muștei întreg exercițiul e de prisos. Stau într-o zi pe pajiște și încerc să meditez. Era un exercițiu ușor, când mintea e în plină desfășurare creativă și își face tot felul de planuri. Pur și

³⁵ *Is You Is Or Is You Ain't (My Baby)* de Louis Jordan

simpliciu mă bucuram de un loc liniștit, nu îți imagina că eram în cine știe ce transă. Și dintr-o dată, *surpriză*, o muscă aterizează pe fața mea. Impulsul era, evident, să o alung pentru că mă gâdila. Eram pe punctul să fac asta, dar am zis *nu*, mi-am îndreptat puțin spatele și am așteptat. Musca s-a mutat atunci între nară și buză, aerul fiind foarte uscat era atrasă de umiditate. Inspir puternic și îmi spun: e în regulă, poți să faci asta! Pe lângă faptul că simt o mâncărime de nesuportat, s-a aciuat și sentimental fricii: dacă îmi vine să strănut sau dacă o inhalez? A fost teribil, îți jur! Nu aveam altceva mai bun de făcut, așa că m-am încăpățânat să nu cedez înaintea ei. Musca a poposit pe fața mea preț de zece minute. Dar, partea interesantă e că la sfârșitul celor zece minute, și evident pe tot parcursul lor, nu plănuiam nimic, nu îmi calculam cheltuielile, nu eram îngrijorat de ceva anume; de fapt, nu exista nimic în univers decât mersul firav al unor piciorușe de muscă. După consumarea celor zece minute eram mai prezent, mai conștient, mai concentrat, decât dacă aș fi stat într-o mănăstire budistă timp de o lună. De atunci, de fiecare dată când meditez, mă rog să fiu vizitat de o muscă. Și ghici ce? Taman atunci când această favoare divină mi-e împlinită, te trezești tu, pisoiaș, să mă pulverizezi cu insecticid!

Ochii ei imenși, scânteietori, cu gene excesiv de lungi îmi surâdeau malițios în timp ce scoase la iveală de la spate o sticlă de vin franțuzesc, pinot noir, pe care pretinse că o strecurase fraudulos de sub nasul mamei sale adoptive, această infractoare pasională.

– Acum, murmură ea, dacă tot am cutreierat lumea ntreagă de dimineața până seara în căutarea *dumitale* – cu repercusiuni nu tocmai neglijabile în ce privește bunăstarea mea – rogu-te, slăbește-mă de toată morala și bea cu mine un pahar de pinot!

Planurile mele de seară nu prevedeau altceva mai complicat decât vizionarea maratonului *Tom & Jerry*, de altfel, în plină desfășurare.

– *Poftiți*, am făcut un gest larg cu mâna plin de complicitate, dar nu am decât un singur pahar.

– Eu, mă informă înflăcărata mea infractoare, o să beau din sticlă.

Intră și se așează pe podea, desprinzându-și elasticul ce îi ținea părul strâns. Știa că arată destul de bine. Acum, tot ce pot spune e că sunt tone de femei pe pământ, corect? Câteva arată bine. Cele mai multe arată foarte bine. Dar, fir'ar să fie, din când în când mama natură nimerește o pițipoancă nemaipomenită și assemblează o femeie specială. Te uiți la ea și îți freci ochii de vreo mie de ori – vreau să zic – nu îți vine să crezi. Totul e o mișcare ondulatorie fără pereche, de materie vie : acum vezi o gleznă, vezi un cot, vezi un sân, vezi o bărbie, vezi o meșă rebelă, totul se topește într-un întreg uriaș și bațjocoritor. Cu ochii atât de vii când zâmbesc, cu buzele țuguiate de parcă ar sta să bufnească în râs văzându-te cât ești de neajutorat.

Deschise sticla, îmi turnă și nu se feri să îmi dea de înțeles că recunoaște un tip atunci când el înfulecă din priviri o femeie frumoasă.

– Mama, îmi mărturisi ea în timp ce îmi ștergea un firicel de salivă din colțul gurii, a ținut enorm să fiu foarte

curată și alte mici, mici obsesii casnice. Curată ca un săpun! Gălesc în toate astea, în primul rând, explicația complexului funciar al copilului adoptat, dar mă întreb uneori, spuse, netezindu-și cu degetele părul lung care pur și simplu ardea aerul, dacă n-a și reușit. Știi, găgăuță, ce face din fetița ei o asemenea mamă.

– Uitându-mă la tine, pisoiaș, n-aș spune că știu.

Și-a retras degetele din păr și le-a încolăcit în jurul sticlei. A tras o dușcă bună. Fiecare deget semăna cu o balerină în levitație. Comparativ, mi-am privit propriile degete. Nu arătau chiar așa de rău. Aveam și eu un talent. Prin anul întâi m-a întrebat o colegă, privindu-mi mâinile, dacă eram cumva pianist. A fost cel mai drăguț compliment pe care l-au primit vreodată degetele mele. Dar ce mai știau să facă degetele mele? Știau să completeze formulare și cereri, să lege șireturi, să decojească o portocală sau un grapefruit, să tragă apa, să facă biluțe sau să îmi scarpine ouăle; și uneori, în rarele momente când îmi iese câte ceva, mai știau să conducă un creion pe foaia de hârtie sau, din contră, să alerge bezmetice pe tastele laptopului. Mi-am irosit degetele!

– Sărbătorim ceva ? i-am întâmpinat sticla de vin cu o ușoară ridicare a paharului.

– Nu, spuse Aurora și apăsă scurt pe butonul televizorului. Pe ecran prinse contur imaginea unei femei bondoace ce își mișca popoul în ritmul muzicii de fond. Avea gabele goale de culoare cafenie, ciorapi roșii peticiți, galoși de casă și un șorț alb de bucătărie. Era încadrată în peliculă doar de la umeri în jos, iar pe tavă plimba în același ritm un curcan aburind. Ba da, adăugă

Aurora, știi! Sărbătorim sincronizarea serialului *Tom & Jerry* în limba română...

- Asta-s eu, asta-s eu, am strigat cu ochii cât cepele.

- Care dintre ei ?

- Care dintre ei! Ha, ha! Ești simpatică, pisoiaș. Care?

Grăsana. Negresa. Tanti afro. Stăpâna lui Tom. *Mammy Two Shoes!*

Aurora luă o gură de vin.

- Glumești, găgăuță.

- Fii atentă, fii atentă, acum o să cânt ! Și-ntr-adevăr, negresa se întoarse în bucătărie, unde o aștepta un radio săltăreț fără antenă, în schimb cu ochi pătrățoși și gură :

Is you is or is you ain't my baby

Way you're acting lately makes me doubt

Youse is still my baby, baby

Seems my flame in your heart's done gone out

- Dar tu nu ai cântat, observă Aurora.

- Cum să nu ? Am fredonat după radio.

- Da, însă asta e vocea originală. A grăsaniei. Să îi mulțumim cerului că într-unul din momentele lor de inspirație maximă, românașii au decis să nu sincronizeze și pasajele muzicale. Doamne, ce cacealma ar fi ieșit !

Un gând se înfiripă în mintea ei: ori ticluisem totul de unul singur, ori mituisem responsabilul cu montajul, însă vocea aceea nu putea fi a mea nici dacă m-aș mai fi născut o dată între timp. Totul face parte dintr-un complot, o intrigă complicată de seducție. Oh, găgăuță !

Aurora îmi umplu din nou paharul. Ne uitam la ecran întinși alături acum, coapsele ni se atingeau discret.

- Mi-a fost pus în cârcă rolul negresei, piscoiaș. Am primit misiunea ingrată de a înlocui vocea ei perfectă cu un fel de simulacru. Am studiat-o atât de mult, că am devenit eu însumi *Mammy Two Shoes*, am zis sorbind o gură de vin. Fiecare gest, fiecare mișcare din popoul ei rotund fac parte din mine acum. Da, studioul a hotărât să nu modifice pasajele muzicale, fluierăturile și urletele, dar până și în astfel de clipe, eu tot în pielea grășanei mă simt. Atunci când fredonează o arie dintr-un *dixieland*, nu mai pot scoate muzica din minte săptămâni întregi. Și știi ce mă ajută să mă identific cel mai mult cu ea, piscoiaș? am șoptit, sprijinindu-mi capul cu brațele și răsucindu-mă într-o parte. Ilustrul cuplu Hanna - Barbera a avut cea mai inspirată idee din istoria desenului animat. Au proiectat un personaj căruia nu i se vede niciodată fața.

- Ridicol! mă întrerupse Aurora. Există un episod când i se vede.

- Cunosc seria pe de rost, piscoiaș, și am văzut-o de sute de ori. E imposibil.

- Măi, am văzut-o. Și avea unul din baticurile acelea caraghioase pe cap...

- Altă mâncare de pește! E surprinsă uneori de la spate din cap până-n picioare și atunci iese la iveală baticul de care pomeneai. Însă tenul ei tuciuriu, ți-o *garantez*, rămâne un mister îngropat.

- Dar..., începu Aurora, apoi băgă de seamă că se terminase vinul.

– Stai așa, am făcut scoțând o sticlă de gin de jumătate dintr-un buzunar interior al hainei.

– Fără lămâie? întrebă ea cu un aer amuzat.

– Ca pentru turiștii grăbiți, piscoiaș. Care umplu la refuz sălile de cinema atunci când se proiectează un nou film despre Iisus și le părăsesc dezamăgiți pentru că finalul a fost previzibil.

Aurora a tresărit, și-a părăsit poziția orizontală și întorcându-se pe o parte, se sprijini de cot. O sprânceană s-a ridicat brusc și unul dintre sâni arăta de parcă sfida gravitația.

– Mă iei peste picior, găgăuță? Scumpule, privirea mea e puțin mai sus!

Mi-am săltat privirea de la sânul antigravitațional la ochii ei.

– Deloc, am explicat. Dar frumusețea noastră ține de această aptitudine dezvoltată pentru *răsucire*. Ascultă-mă, un avocat devine actor în fața juriului, corect? *Mammy Two Shoes* e un actor care joacă rolul unui avocat, care în fața juriului devine actor. Aflată la jumătatea distanței dintre două spirite revoluționare, *c'est-à-dire* dintre Tom și Jerry, ea trebuie mai tot timpul să joace rolul avocatului diavolului. Execută zilnic Dumnezeu știe câte piruete doar pentru ca relația dintre cei doi să nu degenereze. Dacă nu ți-a trecut prin minte până acum, piscoiaș, află măcar în al doisprezecelea ceas că grăsansa noastră e Dumnezeu în persoană. Sau Buddha, sau Iisus Cristos. Spune-i cum vrei.

Aurora asculta cu un interes crescând, dar nu pricepea prea multe, drept pentru care s-a ridicat în capul oaselor.

– Te raportezi la propriul tău corp fizic, am urmat, la respirația ta și la toate celelalte într-un mod conștient, care veghează continuu. Ai auzit de experiențe în afara corpului, fără îndoială. Nu mai găsești un film de secol douășunu în care să nu te întâlnești la tot pasul cu moartea clinică. Ei, grāsana se confruntă cu o problemă muuult mai complicată: experiența din *interiorul* corpului. Știi, există o frază în *Dubliners* unde Joyce spune: „Domnul Duffy trăia la o scurtă distanță de corpul său.”³⁶

Aurora se simțea beată de-a binelea. Mă privea prin sticlă dilatându-și pupilele.

– Cred că am dezgropat misterul, găgăuță. Doamna ta a găsit metoda de a învinge procesul de îmbătrânire. La reputația ei, doldora de verzișori, și-a permis să înțeleagă că pielea de pe fund se ridează ultima. Gândește-te la toate vedetele de cinema, își iau pielea de pe cur și și-o lipesc pe față. Grāsana ta a avut măcar decența și totodată jena de a nu-și etala în public o față de buci.

Am lăsat paharul din mână. Mă simțeam din ce în ce mai ciudat. Îmi era tot mai greu să îmi expun punctul de vedere la starea în care eram.

– Ce e cu negresa asta? a reluat ca o rafală. Are mațe ca toată lumea! Are păr în nas! Are ceară în urechi! Ce mare scofală? De unde Dumnezeu și până unde Buddha? Și de ce se învârte televizorul în fața mea ca un carusel?

Trebuie să fie din cauza mahmurelii. Vin stins cu gin. Asta e, trebuie să suporti consecințele. Partea pozitivă când ești beat e că nu te constipi niciodată. Am auzit-o și

³⁶ „Mr. Duffy lived a short distance from his body.” (în orig.)

ați auzit-o și voi strigând *numele* lui Buddha. Spre binele meu sper să o fi auzit bine cu toții!

Traversează cărăruia de mânuță și ajung într-o încăpere spațioasă. E plin de coșciuge. Mari, mici, pentru grași, grăsuți și slăbănogi. Nu pare să fie cineva prin preajmă.

Pe Tom îl apucă o mâncărime irezistibilă, care apoi se întetește. Ridică capacul unui coșciug și se uită înăuntru. Țipă cât îl ține gura și trânteste capacul.

A văzut-o pe Minnie Mouse goală în el. Tânără, superbă, dar moartă! Nu e pentru nimeni o noutate că Tom și Jerry nu schimbă niciodată cuvinte între ei și comunică prin gesturi și semne în rarele momente când nu se fugăresc. Întrucât mi-e peste mână să descriu complexul lor limbaj mimic, mă voi strădui să fiu un interpret cât mai precis.

Jerry vine în fugă.

Tom îi arată cu degetul.

Tom: E un cadavru în coșciugul acela! O gagică! Balcoane mari!

Jerry se duce și deschide capacul.

Jerry: Nu-i nici un mort.

Tom se duce și el să se uite. Sicriul e gol.

Tom: Am văzut-o! I-am văzut și păsărica! O pițipoancă tânără și moartă!

Tom își trage două palme și se oprește în dreptul unui coșciug de stejar. Se uită înăuntru. Se tot uită și nu îi vine să creadă. I se face părul măciucă.

Tom: E vreo glumă, Jerry? Să știi că nu așa se glumește!

Silueta întinsă în coșciug era chiar Tom. Coșciugul e tapetat cu catifea și Tom zâmbeste cu un zâmbet ca de ceară. Poartă un costum negru, călcat, iar mâinile îi sunt încrucișate pe piept, ținând o garoafă albă.

Tom: Ce dracu se petrece aici, Jerry?

Jerry face câțiva pași și se uită în sicriu. Cu sprâncenele încrucișate îi face semn lui Tom cu arătătorul să se apropie.

Jerry: Uită-te mai bine, amice! Apropie-te!

Tom merge și el să se uite. E un porcușor bătrân, cu părul alb, de vreo nouăzeci de ani. Arată destul de bine. Obrajii îi sunt înroșiți cu o idee de ruj. Dar nu este el.

Tom: Nu face poante cu mine, piticule! Te joci cu mine? Să știi că nu sunt motanul cu care să te joci, Jerry!

Jerry: Nu se joacă nimeni cu tine, Tom! Eu cred că ai tulburări serioase. Ai halucinații.

Fără Tom, Jerry nu ar putea învăța niciodată adevăratul sens al răbdării și al milei. Nu ar avea nimic de învățat *despre sine* fără Tom. Fără tumele lui Tom, fără împleticeala lui Tom, fără neîndemânarea lui Tom.

De ce Tom nu îl prinde niciodată pe Jerry? Ce îl caracterizează pe motan? Dacă stăm bine să ne gândim, nu are niciuna din trăsăturile unui prădător. Nu e înzestrat cu un strop de răbdare, acționează din instinct prostesc, e necalculat, împiedicat și o dă în bară în cele mai nepotrivite momente.

Pentru Jerry, Tom este factorul perturbator de care are nevoie orice șoarece înțelept. Pentru ca o experiență spirituală să se îmbunătățească, introducerea acestui element perturbator în ecuație este obligatorie. Eu i-am găsit echivalentul într-o muscă, Jerry și l-a găsit în Tom.

Detașarea cu care Jerry întâmpină fiecare invazie a motanului trădează imunitatea pe care invadatul o are în fața invadatorului. Scopul unui astfel de exercițiu nu este acela de a deveni o persoană spirituală, nici măcar un budist sau un guru, ci mai degrabă de a înțelege această capacitate pe care o avem ca ființe, de a ne *trezi*. Dar dacă invaziile lui Tom nu mai conțin, nu le mai poți face față și te covârșesc? Ce-i de făcut, jupâne Jerry? *Mori!* Fii primul ioghin care să moară de neastâmpăr! Cedezi și te lași omorât. Și ce descoperi dacă faci asta? Într-un fel, *chiar* mori! Rezistența ta *moare*. Iar în clipa următoare, *pur și simplu*, mergi mai departe. Și atunci descoperi această capacitate puternică de a te deschide în fața întregii tale experiențe și de a găsi un echilibru acolo.

Este *echilibrul* pe care Jerry și *Mammy Two Shoes* au reușit, grație lui Tom, să îl dobândească. Fac o paranteză. Secretul celor *doi papuci* își are originea încă de pe vremea când ea era o puștoaică. La singura școală unde fusese primită, a devenit repede „negresa aia”. Într-o bună zi, diriginta ei a scos-o la tablă, dar nu ca să o asculte. Doamna s-a uitat la picioarele fetei și, cu un zâmbet disprețuitor, a întrebat-o:

– Cu ce ești încălțată, domnișoară?

Colegele ei (era o școală de fete) s-au ridicat imediat de pe scaunele lor, întinzând gâtul, holbând ochii. Pe

parchetul de lemn au zărit doi galoși de casă, două încălțări pe care ea și le încropise singură. Strivită de toate rânjetele acelea, a coborât privirea în pământ și și-a crispat involuntar degetele de la picioare în galoși, ca și cum ar fi vrut să-i dispară piciorușele.

Închid paranteza.

Îmi vine în minte, cu amuzament, episodul în care Jerry se hotărăște să își încerce norocul de unul singur în lume. Își face bocceluța și cutreieră în lung și-n lat mai toate cotloanele Americii. Însă lumea *din afară* nu pare tocmai pregătită să întâmpine cu brațele deschise șoarecii clandestini. Evidență de care trebuia să își fi dat seama încă înainte să împacheteze bagajele. Jerry și Tom nu pot trăi izolați unul de celălalt, e ca și cum i-ai cere unui pește să își ducă existența pe uscat.

În încercarea de a face dreptate pentru toată lumea, voi apela la o întâmplare ciudată. Maeștrii Zen sunt deseori marginalizați din cauza – așa zisei – lipse a simțului umorului. Permiteți-mi, în măsura în care sunteți de acord cu cele ce urmează, să vă demonstrez contrariul. Răsfoind o revistă comercială, dau peste următoarea bandă desenată: Tom plimbându-se ca de obicei țațoș cu un tricou pe care scrie: *Jesus is coming*. Puțin mai în spate, de pe coada motanului șerpuită ca un semn de întrebare, Jerry ne face cu mâna. Poartă un tricou pe care citim: *Buddha: HERE, NOW!* „Meditați cu maestrul Zen XI!”

Personal, tind să cred că și Iisus este la fel de prezent, *aici și acum*. Avem în viețile noastre și în societatea noastră tendința unei asigurări subconștiente că tot ceea ce este bun se va întâmpla *cândva*, cât de *curând*, în *viitorul apropiat*, dar niciodată *acum*.

Am aruncat o privire prin cameră. Aurora dormea dusă, cu pumnii adunați sub ea. Îi simțeam căldura coapsei care răzbătea prin pantaloni și rochia ei. Nu prea mai aveam pe ce să pun mâna, în afară de gin. O reclamă mi-a atras atenția asupra televizorului. „Dacă ești singur, suno pe una din fetele noastre superbe. Ea te va înveseli.” Le-a arătat pe fete. Briantina arăta cel mai bine. Mi-am dres bine vocea, am tușit de câteva ori. Eram pus pe șotii. Am luat o gură de gin, am plimbat lichidul puțin prin gură, am făcut gargară și am înghițit. Apoi am format numărul.

Spre surprinderea mea a răspuns un tip. Suna periculos.

– Cu Briantina, vă rog.

– Ai opșpe ani sau peste?

– Peste, am răspuns.

– Ce fel de card folosiți, *doamnă*? Obișnuit sau Mastercard?

– Obișnuit.

– Ia stai așa, a rămas tipul pe gânduri. Cunosc vocea asta!

– Nu cred că am avut plăcerea...

– Stai, stai! Te știu! Ești *Mammy Two Shoes*! Cum să nu? Ia mai spune ceva.

– Ăăă... Mi-am dat seama după câteva secunde că am folosit vocea de bărbat, așa că am rectificat cu glasul lui *Mammy Two Shoes*: Ăăă...

– E clar, s-a entuziasmat tipul. Am avut dreptate. Să știți că sunt un mare fan al dumneavoastră, nu pierd niciun episod din *Tom & Jerry*!

Am răsuflet ușurat. A înghițit gălușca.

– Dacă vreodată o să îmi acordați un autograf, a continuat în șoptă, vă pot face o reducere. Suntem în branșă de ceva anișori, ne facem reclamă la televizor. Suntem oameni serioși. Ce ziceți?

– Cum să nu, puișor? Îți spun cum procedăm: până îmi faci legătura cu Briantina, ți-am și trimis autograful prin poștă!

– Sunteți cea mai grozavă! Mai am nevoie doar de numărul și data expirării cardului, vă rog.

– În regulă, stai să scotocesc prin haină după chestia asta. Despre ce-o să-mi vorbească Briantina?

– O să vă placă.

– Bine, în regulă, așteaptă o clipă.

I-am dat tipului informațiile cerute. A urmat o pauză destul de lungă până au reglat plata de pe cartea de credit. După aia m-a întâmpinat o voce.

– Bună, scumpule, Briantina la telefon.

– Bună, Briantina, eu sunt o negresă grăsană și constipată.

– Fffui, asta e o premieră. Rareori mă sună câte o femeie. Dar nu mă deranjează deloc, dacă mă forțez puțin pot fi și hetero. Și totuși, ai o voce atât de sexi! Parcă mă simt deja un pic excitată.

– Ne, vocea mea nu e sexi.

– Fui, ești doar modestă!

– Nu, Briantina, nu sunt modestă.

– Știi, mă simt *foarte* aproape de tine! Mă simt ca și cum aș sta încolăcită în poala ta și m-aș uita în sus la tine cu ochii mei maaaari, albaștri...

– Crede-mă, nu ai vrea să ai de-a face cu poala mea! Astea-s baliverne, Briantina, nu mă faci să te simt aproape. Străduiește-te mai mult!

– Ascultă, iubire, trebuie doar să-ți folosești puțin imaginația. Dă-ți drumul și vei fi surprinsă de ce putem face împreună!

– Imaginația zici? Briantina, stau aici de una singură și mă cinstesc cu gin. Nu crezi că *tocmai* de imaginație duc lipsă?

– Fui, uită-te la mărimea sânilor mei. Imaginează-ți sânii mei, iubire. Închide ochii și...

– Sfinte Sisoe, ești așa de bine făcută!

– Ai văzut, iubire, că nu e greu? Trebuie doar...

– Adică uită-te la mărimea sânilor ăstora! Sunt binecuvântată să văd cei mai antigravitaționali sânii!

– Tu spui cele mai drăguțe lucruri, iubire.

– Ar trebui să cazi în nas cu ei, dar presupun că te ține în echilibru curul ăla mare.

– Fui, nu am posterior mare, iubire.

– Păpușă, ăsta nu-i posterior. Chestia asta e un vagon plin cu bomboane și cremeșuri!

– Iubire, te lamentezi exact ca un bărbat. Mă șochezi, fată! Îmi amintești de fostul meu soț.

– Bagi mâna-n foc că nu sunt transsexuat, Briantina?

– Nu mai bate câmpii, iubire. Ascultă-mi mai bine vocea. Nu-ți place vocea mea? Nu o găsești un pic... aaaah, sexi?

– Mda, parcă. Parcă un pic, dar nu prea mult. Mi se pare că ești răcită.

– Ho, ho, transsexuatul meu drag, sunt prea *fierbinte* ca să fiu răcită!

– Ei bine, vocea ta sună de parc-ai fi răcită.

– Vorbește-mi în continuare, iubire. Ascultă-mi vocea, gândește-te că stau pe genunchii tăi. Uită-te în jos. Ce vezi?

– Sticla de gin. Telefonul...

– Și mai ce, iubire?

– Pe Aurora...

– Cine-i Aurora, iubire?

– Aurora doarme.

– Vai, vai, ai lângă tine o *bucățică* și o lași să doarmă?

– Vrei să o trezesc? Îi transmit ceva?

– Nu e cazul, iubire. În schimb, am eu să îți transmit *ție ceva!*

– În regulă...

– Stau pe genunchii tăi, cu rochia ridicată pe jumătate, dezvelindu-mi genunchii și pulpele. Gândește-te la toate astea, iubire. Gândește-te.

– În regulă...

– Uită-te în jos. Acum ce vezi?

– Aceleași lucruri: sticla goală de vin, ginul, televizorul, pe Aurora...

– Răutate mică ce ești! Ce-aș mai veni la tine să-ți trag o mamă de bătaie! Sau poate... te las pe tine să-mi tragi o mamă de bătaie.

– Briantina...

– Da?

– Mă scuzi o clipă, te rog? Trebuie să fug la baie.

– Fui, știi ce vrei să faci! Dar nu e nevoie să mergi până acolo, poți s-o faci la telefon. Chiar acum, în timp ce vorbești cu mine!

– Nu, nu pot Briantina. Ai uitat cine sunt?

– Fui, te știi pe de rost, iubire!

– Nu, nu, Briantina, amintește-ți cum m-am recomandat și vei înțelege de ce trebuie să fug la baie.

– Ziceai că ești o negresă grăsană...

– Grăsană și mai *cum*, Briantina?

– Și mai *cum*, iubire?

– *Constipată*. Dar nu mai e cazul. Vocea ta m-a inspirat, cu adevărat. Scuză-mă o clipă, trebuie să fac un caca.

– Boule! Consideră conversația încheiată!

A închis.

M-am ridicat în picioare și m-am dus la baie. Nu prea mă privesc în oglindă, dar am aruncat un ochi. Deasupra cearcănelor pungite am văzut ochi mici și căcăcioși, ochii unui nenorocit de rozător încolțit de afurisita de pisică. Îmi simțeam pielea cum mă detestă fiindcă face parte din mine. Arătam groaznic. Și nici măcar nu-mi venea să-mi golesc mațele. Am mințit-o pe Briantina, nu mi-a rezolvat constipația. Dar îmi place să fac oamenii să se simtă utili. Mă mânca, totuși, găoaza. Îmi reveneau, oare, hemoroizii? M-am consolat cu gândul de a face pipi. Am țintit corect, însă nu calculasem forța jetului și am stropit gresia. Am țintit din nou și m-am pișat pe colacul de la closet, pe care uitasem să îl ridic. Am rupt niște hârtie igienică și am făcut-o ghemotoc. Am șters colacul. Apoi gresia. Am aruncat hârtia la coș și am tras apa. Prin ferestruică am

văzut un rahat de pisică pe acoperișul vecin. Era un afurisit de boț uscat, o nimica toată. În jurul lui zumzăia musca pe care Aurora o alungase cu tubul de insecticid.

La ieșirea din baie, pe pragul ușii, așa cum punem lapte ca să împlânzim spiridușii, Aurora lăsase un pantof.

– Bună dimineața, am spus.

Aurora își scoase un cercel.

– Aoleu, spuse, turnându-și un pahar de gin. Ești la strâmtoare, amice.

Tom avea o pălărie de safari trasă pe nas în timp ce leul fugit de la circ îl zgâlțâia pe motan din toți rărunchii.

– Știu să fac o grimasă, zise leul. Una pe care n-ai văzut-o. Nimeni din acest oraș nu a văzut-o. Am făcut-o numai o singură dată și poate că mai trăiește încă, cine știe în ce stare vegetală, paznicul de la circ care a văzut-o. Părăște-mă polițiștilor și sunt în stare să fac din nou grimasa aceea. Are o rază efectivă de o sută de metri și cine are ghinionul să o vadă cade pentru totdeauna în subterana întunecată, iar trapa se închide irevocabil. Mulțumesc.

Aurora își scoase și celălalt cercel.

– Dacă sunt un pisoiaș cuminte și nu suflu o vorbă polițiștilor, îți scoți și tu ceva?

– Chiar și dacă sufli, am hohotit, lepădându-mi haina.

Aurora își umplu din nou paharul, eu am tras o dușcă.

– Știi, pisoiaș, ai avut dreptate. Când ai dat buzna cu tubul de insecticid, eu moțaiam. Îl visam pe bunicul, un om foarte bătrân. Credeam, când eram puștan, că avusese

optzeci de ani toată viața. Ce povești mai spunea bătrânul! A fost infanterist în al doilea război mondial.

Aurora, sensibilizată, îmi zâmbi așa cum își închipuia că îmi zâmbește un bunic.

– Visul era neclar, am continuat. Era amestecat cu un film de desene animate. Am făcut un semn cu mâna spre televizor. Știi, îți intră în vise.

Aurora privi în jur, speriată că soarele care se revărsa prin fereastră a surprins-o atunci când își desfăcea fermoarul rochiei, și exclamă:

– Dumnezeule!

– Și eu îl simt în unele zile caniculare, cu presiune barometrică apăsătoare.

– Pe bunicul?

– Nu, pe Dumnezeu.

Mi-am scos pantalonii, fără glumă. Aurora și-a scos o brățară. Și tot așa: la televizor succesiunea unor secvențe de desen animat.

– Pe la șaptezeci de ani bunicul a leșinat în timp ce mergea cu bicicleta. L-au găsit prăbușit la marginea drumului. După un examen medical detaliat i-au găsit o tumoare pe creier. Au urmat o grămadă de scanere și biopsii, rezultatul fiind unul tranșant: „Ne pare rău să vă anunțăm, dar în cazul în care nu vă operăm, mai aveți cel mult șase săptămâni de trăit. Dacă intervenim, tumora e amplasată în zona vorbirii și a înțelegerii, ceea ce înseamnă că există riscul de a nu mai putea vorbi, citi, scrie sau înțelege orice limbă. Am dori să vă operăm mâine dimineață. Vă rugăm să ne comunicați decizia dumneavoastră.”

Aurora a rămas cu mâna înțepenită la spate, pe clamele sutienului.

– Îmi dai o mână de ajutor, te rog?

– După cum îți imaginezi, bunicul era într-o stare cu totul nemaipomenită, am continuat în timp ce îi eliberam sutienul elastic. Singurul lucru despre care vroia să discute era viața lui spirituală. Nu îl mai interesa ce făcuse sau ce construise până atunci. Nu a suflat nicio vorbă despre războiul pe care mi-l depăna – cu o exactitate de ceas elvețian! – în fiecare seară. Acum avea un altul de înfruntat. Atunci când intervin marile schimbări, nimeni nu-ți mai cere Mastercard-ul sau carnetul de cecuri. După vreo zece minute de tăcere, a zis: *poate că am vorbit destul până astăzi, de acum înainte voi asculta doar. A ales operația. A fost operat de un chirurg foarte bun și la capătul a opt ore l-au dus în salonul de reanimare. Următoarea zi, o asistentă a mers să îl vadă, dar bunicul era deja treaz și când ea a intrat pe ușă, el i-a spus: bună dimineața. A mai trăit șaptesprezece ani după aceea, dar a făcut-o într-un mod cu totul diferit. Pentru că o dată cu această pățanie a ajuns să aprecieze la un alt nivel ce înseamnă să fie treaz.*

M-am întins pe canapea cu brațele încrucișate sub cap, doar în chiloți și cu o semierecție.

– Petrecem mult timp vorbind, mi-am dres vocea, dar de cele mai multe ori suntem pe pilot automat. Vorbim, ascultăm, dar nu suntem prea conștienți de asta. Ignorăm că până și rostirea trebuie tratată ca parte a *trezirii* noastre. O ultimă poveste și am terminat! Un maestru Sufit este chemat să îl vindece pe unicul copil al căpeteniei

unui sat. Bătrânelul dă glas câtorva rugăciuni simple și foarte scurte și le zice sătenilor adunați buluc în jurul lui:

„Acum, copilul va fi bine.”

Un individ din grup care nu prea credea în treburile spirituale, tare contrariat, se ridică în picioare:

„Ce vrei să spui? Îndrugi câteva cuvinte și noi s-o luăm de bună că e vindecăt?”

Toate privirile sunt ațintite asupra acestui om și maestrul se repede la el:

„Tu la ce îți bagi nasul? Nu ești decât un fățarnic tembel!”

Spune asta în fața tuturor sătenilor. Ei bine, tipul se înfurie, îi zvâcnesc tâmplele și începe să fiarbă. Simte că ar da cu bătrânelul de toți pereții. Maestrul, bineînțeles, observă asta și i se adresează:

„Vezi, dacă două sau trei cuvinte te pot face să explodezi, de ce altele, la fel de puține cuvinte nu ar avea puterea să vindece?”

aprilie 2009

Referințe critice

Portret al prozatorului în tinerețe

Alex Goldiș

„*Radio Africa*, se recomandă ca o continuare tematică a primei povestiri, căci cadrul e din nou cel al sanatoriului. Atenția prozatorului se îndreaptă, fără vreo alunecare sau stridență expresivă, spre figura colegului de cameră, un congolez care ascultă nonstop posturile de radio naționale. Cu aceeași disponibilitate pentru digresiune, naratorul nostru se pierde în ficțiunea acaparatoare a radioului, începând să vibreze la realitățile din interiorul său. Treptat, între personajul principal și congolez, ca între același narator și Francisc în proza anterioară, se stabilește o relație abia sesizabilă. Interesantă e sugestia că așteptarea confruntării finale de fotbal de la radio coincide cu tensiunea așteptării rezultatului biopsiei bolnavului. Semn că în ultima piesă a volumului Mocuța exersează nu numai tușele psihologice sau punerile în abis, ci și stabilirea unor relații enigmatice între diferitele niveluri ale realității. Congolezul părăsește narațiunea lăsând atât naratorul, cât și cititorul în suspensie. Locul lui e luat de Christian, un personaj nu mai puțin enigmatic, despre care autorul ne avertizează, ieșind, pentru prima dată, la suprafața ficțiunii sale: „Fiecare proză cred că are nevoie și de caractere constante, independente, care se încăpățânează să evolueze. Christian e prototipul ideal în acest sens.”

Prin urmare, arma principală cu care pornește la drum tânărul prozator și care îl poate feri de primejdiile kitsch-ului este, cu siguranță, știința de a atenua. În *Povestiri din adânci tinereți*, Andrei Mocuța propune o formulă de proză care poate săpa o breșă în limbajul cinic, violent, hiperexpresiv, al colegilor de generație. Îndreptat spre mișcări

Andrei Mocuța

sau obiecte infinitezimale, interesat de ceea ce se petrece în anticamera realului, Andrei Mocuța se anunță a fi un blecherian. Punând în scenă exerciții și decantări stilistice succesive, cele patru piese ale volumului alcătuiesc un portret coerent al unui autor care – deși nu vă va spune deocamdată lucruri extraordinare – va fi, cu siguranță, prozator. O carte care merită citită chiar și numai din plăcerea de a urmări, în proza tânără actuală, istoria eșecurilor bântuite de spectrul reușitei.”

(„Cultura”, august 2006)

Adânca maturitate

Cosmin Ciotloș

„Ne putem întreba fără rezerve dacă avem de-a face cu o scriere prematură (sau imatură), necoaptă, plătind tribute stilistice în stânga și-n dreapta, așa cum simpla experiență (...) ne îndeamnă să bănuim. Răspunsul, după lectură, este nu. Autonomia acestor proze e surprinzătoare. „Modelele” lui Andrei Mocuța trebuie înțelese în termenii din artele plastice. Sunt reperatele distante de la care se deviază; ele țin de un pretext evident, asumat, și nicidecum de o școală sau de o direcție. (...)

Vom descoperi repede un autor stăpân pe tehnicile sale, înzestrat de pe acum cu intuiția ansamblelor, inteligența construcției și cu o neverosimilă acuratețe a frazării. Imaginația lui funcționează mai ales strategic, ordonator. Dacă primii noștri romancieri căutau impacientați „denuementul” (deznodământul), Mocuța pare a avea probleme cu incipitul. Ultima povestire – *Radio Africa* – și cea mai reușită din cele patru, se folosește de prima ca de-un început suficient de comod. Sub ochii lectorului se produce un bizar act de cesionare textuală: „Din motive exclusiv personale și dintr-un sentiment inexplicabil de antipatie față de preludii, l-aș ruga pe înțelegătorul meu cititor să revizuiască sau măcar să își aducă aminte în linii mari conflictul unei creații personale anterioare, intitulată *Paharul*.”

Fără să beneficieze de scuza primei cărți, dar și fără să aibă prea nevoie de asemenea circumstanțe atenuante, Andrei Mocuța se află în postura de a învăța devreme ceea ce altora le consumă ani buni: adâncimea. Tânăr sau nu, e îndeajuns de înțelept pentru a adăuga structurilor de rezistență ale scrisului său noi (și obligatorii) centre de

greutate. *Povestiri din adânci tinereți* e deocamdată o carte care-și prezintă cu onoare autorul, dând seama despre crizele unei vârste peste care, cum-necum, acesta a sărit.”

(„*România literară*”, nr. 38/2006)

Un debut impresionant

Horia Gîrbea

„Autenticitatea trăirilor lui Andrei Mocuța își găsește o expresie la fel de adâncă și de originală în scriitura sa. Șocurile succesive pe care autorul le resimte le redă imediat, filtrate printr-un unghi de vedere propriu, deformat și reformat de sens, în chipul unei mărturii care depășește net simpla memorialistică sau banalul jurnal și se ridică la altitudinea artei literare, care nu mai ține seama de adevărul controlabil al poveștii. Ci numai de importanța sa în ordine strict estetică.

Rezumată în forma brută a unei dări de seamă, cartea lui Andrei Mocuța relatează întâmplări prin care foarte precocele debutant trece cu ocazia, deloc ușor de depășit și de asumat ca literatură, a internării într-un spital francez pentru o intervenție dificilă ca urmare a unei boli grave ce necesită un astfel de tratament, prelungit cu diferite îngrijiri medicale obligatorii.

Povestea despre tot ce i se întâmplă este, la Andrei Mocuța, de o crudă liniaritate și de o violentă profunzime. Eroul-narator nu doar că nu se lasă niciun moment în voia vreunei confesiuni patetice sau autocompătimirii, dar are o detașare și o autoironie care, pentru cititor, sunt mai pregnante decât orice amănunte dramatice sau patetice. Ceea ce impresionează la proza aceasta este modul minuțios în care autorul își descrie acțiunile într-un comportism natural, egal și rece, dar în același timp seducător. Acțiunea interesează, captivează, în ciuda aparentei banalități, printr-un ton adecvat și un ritm potrivit, prin portretele puternice, deși sumar creionate. Cititorul uită, practic, că are de-a face cu un personaj real, un adolescent aproape confruntat cu o traumă care poate bulversa orice conștiință, cât de matură. Urmărește „povestea”.

Personajul, departe de a deveni introspectiv, blazat, obsedat de sensurile vieții sau de vreo trăire mistică, altfel de înțeles în asemenea

situație, trăiește pur și simplu, egal, natural și scrie exact cum și ce trăiește, în ritmul unei respirații normale. Este o minunată naturalețe a autorului care devine pe alocuri asprimea cuiva pentru care hotarele ultime ale existenței au devenit un banal zăplaz peste care a privit adesea.”

(„Suplimentul financiar”, iulie 2006)

Simpli ascultători ai unui post radiofonic

Adina Dinițoiu

„Un personaj cu virtuți magice se dovedește și Widad (din *Paharul*), „o tânără siriancă ce lucra pe post de internist la secția de oncologie a spitalului franco-musulman Avicenne, din Paris“, o corpolentă ubicuă, personaj în același timp perfect banal și misterios: „O suspectam de fiecare dată când vorbea în arabă și îmi provoca halucinații la interminabila ei patulare pe culoar“. Petrecerea de adio la plecarea din spital debutează într-o orgie fantastică (modelul se schimbă sensibil, din Mircea Eliade în Mircea Cărtărescu), provocată de paharele siriene pe care „zeița desfrâului“ le împarte invitaților, care vor sfârși, cu excepția naratorului, devorați de demoni. Naratorul, protejat de Isus, nu „îndepărtează paharul de la sine“ (acesta e sensul simbolic) și proza se încheie în profan, cu spargerea în „doua forme de o geometrie perfectă“ a recipientului sacru. (...)

Și totuși, povestirea cea mai bună, *Radio Africa*, e un text nud, fără barochisme, cvasiminimalist, dar nu fără mister: autorul ajunge coleg de cameră, la Clinica Galliéni din Drancy (Franța), cu un congolez care-și petrece zilele, în așteptarea rezultatului biopsiei, ascultând meciurile de fotbal la posturile Radio Africa și Africa Numéro I. Povestirea e construită din câteva siluete, câteva gesturi, o descripție sumară a încăperilor, în total, e de un minimalism încărcat de tensiune, de o simplitate narativă cu maximum de efect: „La sfârșitul vizitei medicale, s-a ridicat în capul oaselor și a pornit bâzâitoarea pe suprafața căreia încă era notat citeț numele Vanessei. Brusc, am priceput că starea sufletească a personajului din spatele difuzorului de plastic se învecina cu o chinuitoare așteptare, o angoasă teribilă, și anume imposibilitatea de a contesta ceea ce urma să fie confirmat într-un laborator steril.

Până la urmă, într-un moment sau altul al vieții, cu toții devenim simpli ascultători ai unui post radiofonic“.

Cu siguranță, povestirile ascund o dramă personală, fac broderii stilistice (mai puțin ultima) în jurul acestor momente când sunetul interior dispare, când nu poți decât sa te livrezi, cu sufletul golit, zgomotului radiofonic. Autoficțiuni compensatorii? Foarte posibil, oricum „sunetul“ lor artistic arată un prozator promițător.”

(„*Observatorul cultural*” , nr. 86 / 19-25 octombrie 2006)

Paharul de Damasc

Petru M. Haș

„Spre a nu împuia mintea cititorului cu tot felul de insipizi anonimi americani, vom arăta că afinitățile nobile ale tânărului prozator sunt din proza autenticității : Camil Petrescu, Mircea Eliade, M. Blecher și alții. De la o povestire la alta, pentru că tehnica povestirii nu este una liniară, egală cu ea însăși, talentatul scriitor alternează elemente stilistice diverse, printre care stilul tentației oculte, onirice și fantastice, din *Paharul*, povestire în care un pahar syrian („Nu era un pahar ca oricare altul, era un pahar sirian”) zămisleşte lumi care ne duc cu gândul la Flaubert și la Eco : „Widad gema ritmic și asurzitor, undeva între plăcere și agonie”. Am cita mai mult, spre a fi edificator, dar lăsăm deliciale acestea în seama cititorilor, iar noi, spre a scăpa de năpârcile și demonii făloși, scoatem asemenea rafinatului narator „sticluța cu mir sfințit de la bunicul, stropindu-i din toate părțile și făcându-i una cu țărâna.”

Autoscopia este o virtute a tânărului scriitor Andrei Mocuța, ca de altfel simularea malițiilor virile, spirituale, pe cale le domptează rafinat, convins de disponibilitățile oglinzii și ale labirintului: „Așezat într-o parte, mă puteam privi din cap până-n picioare în oglinda de pe dulap. Răbdătoare, circumvoluțiunile creierului meu creaseră cămăruțe și personaje, peisaje și false acțiuni, după care le abandonase undeva la mijlocul distanței dintre cei doi Eu, cel întins pe pat și cel din oglindă, crescându-le volumul până deveniseră ruinate și goale ca țeasta gălbuie a unui cavaler al tristei figuri”.

(„*Adevărul de Arad*”, 7 septembrie 2006)

În spatele porților

Cristina Chevereșan

„Urechea formată pentru particularități de exprimare este una din trăsăturile definiției ale unui scriitor avid de formulări veridice. Alături de remarci privitoare la varii detalii estetice ale celor observate se regăsesc o sumă de precizări legate de vorbirea personajelor. Franceza stricată a asistentei Widad sau pronunția congolezului de salon originar din Congo stârnesc zâmbete. La fel și menționarea lui „*Florin, prototipul povestașului bănățean, căruia nu-i place punctul, dar iubește virgula.*”, sau bolboroselile lui Francisc cu țigara neaprsă în gură („*Unve mifda mă-sii am puf chibifuile ?*”). Sub masca replicilor răzlețe sau, dimpotrivă, articulate cât se poate de emfatic, se ascunde adevărul centru de interes al celui ce consemnează : trăirea, emoția, starea de spirit.

În *Povestiri din adânci tinereți*, Andrei Mocuța experimentează cu instrumentele care îi stau la îndemână. Nu se mulțumește cu autoficționalizarea, nici nu exploatează sordidul pe care contextul i l-ar fi putut oferi. Deși este el însuși narator și personaj în mare parte a cărții, obiectivele plasate sub lupă îi sunt de multe ori exterioare. Contrar așteptărilor, textele din volum nu scriu o cronică a suferinței proprii, ci constituie mai degrabă mijlocul de distanțare de sine prin analiza generoasă a celorlalți. Continuitatea de planuri și idei este cultivată și semnalată („I-aș ruga pe înțelegătorul meu cititor să revizuiască sau măcar să își aducă aminte în linii mari de conflictul unei creații personale anterioare”). Brodând fantezist în marginea unor modele literare devenite clasice și, în mod cert, asimilate cu pasiune, proza își dezvoltă un suflu propriu – de urmărit, probabil, într-o structură narativă viitoare, de mai mari dimensiuni.”

(„*Orizont*”, nr. 9 / 28 septembrie 2007)

Lumina din adâncuri

Irina Petraș

„Destule semne promițătoare conține însă cea mai bună dintre cele patru povestiri ale volumului, *Paharul*. Aici accidentul bolii și al spitalului e aproape depășit prin literatură. Insomnia vieții amenințate e contracarată prin atenția halucinantă acordată lucrurilor din jur, prin rafinamentul proiectărilor onirice ale cotidianului. (...)

Tablourile sunt desenate minuțios, „mișcate“ prin acțiune metaforală. Încremenirea la care obligă boala e vindecată prin vânzoleala detaliilor unduitoare. Proiecțiile coșmarești se încarcă de viață, de senzualitate, de erotism și conturează o răzbunare a imaginației captive secundată livresc. Relația erotică se instalează acut între sine și realitate prin intermediul cuvântului ce o rostește, conferindu-i viabilitate și substanță. La Blecher, când în odaia alăturată cineva, altcineva, își consumă ultimele momente ale vieții, personajul-autor își ascultă clipocitul sângelui și gustă fericirea totală a sorbirii unui pahar cu apă, împotriva prescripției medicale. Provocare adresată neantului cu violența senină pe care doar Eros o opune lui Thanatos.

Paharul cu apă este însăși literatura. Nu întâmplător, poate, semnul vieții triumfătoare e și la Andrei Mocuța paharul. Unul drăcesc, exotic și excentric, conținând toate ispitele și toate promisiunile cărnii. Prin el, are loc un soi de căutare a Graalului de sânge, visceral. Într-o „mocirlă de urlete“, proliferază „ventuze slinoase, broboane de venin“, toate apele „rele“ ale imaginarului multiplicat în scene erotice oscilând fără plasă între plăcere și agonie. Descrieri naiv-păstoase, de o violență delicată, stăruitoare totuși, în carnalitatea lor sublimată, ca la Rousseau Vameșul, își alătură jocuri de lumină și zboruri ale celui-amenințat-de-moarte nu prin accidentul bolii, ci prin „simplă“ și infinit grăitoarea apartenență la rasa muritorilor. Paharul se sparge. Unitatea lui era promițătoare, integra eul scindat de amenințarea morții și hărțuit de spaime punctuale, însă finalul rămâne senin, căci prin intermediul cuvintelor a fost traversată Spaima însăși. Amănunțirea ei atinge valabilitatea minciunii românești. Se adaugă ceva vieții incomplete. O poveste, o împielțare, un destin.”

(„Apostrof”, nr. 4/2007)

Un tânăr prozator iluminat de moarte

Ion Zubașcu

Arheii desenelor animate între real și virtual

„Schița preliminară *Tom & Jerry*, densă în conotații polivalente și extrem de complexă în privința tehnicii scriiturii, pune într-un mod remarcabil problema tot mai acută a relației dintre real și virtual. Textul începe cu o descriere foarte mustoasă, în ordinea sugestiilor realist-vizuale ale unei secvențe din seria filmelor maraton de desene animate, cu celebrele personaje Tom (motanul), dulăul Spike și șoricelul Jerry, tratate cu respect mitologic, ca și când ar fi vorba despre niște arhei ai noii civilizații globale, dar în stilul detașat ironic al prozei anglo-saxone. Când intervine grășana Aurora, cea cu gene lungi, cheful ei cu dulăul Spike iese din rama filmului animat și intră în realitatea de gradul I, din prim-planul narațiunii, acțiunea și dialogurile fiind preluate de la naratorul obiectiv de cele două personaje, la persona întâi, iar uneori cele două voci, ale dulăului din povestire și ale naratorului dinafara ei, se interferează până la suprapunere, creând o continuă pulsație de potențări-actualizări, între înăuntru și înafară, realitate-virtualitate, care se va menține benefic, ca un fir roșu, pe parcursul întregului volum. Însă discuția dintre cele două ficțiuni (despre rolul unei muște în economia meditației) atinge nivele filosofice atât de înalte încât virtualitatea lor de *second life*, tratată stilistic ca atare, se developează într-o realitate, aș spune totalitară, foarte convingătoare: „nu exista nimic în univers decât mersul firav al unor piciorușe de muscă”. Textul se complică și mai mult, până la imposibilitatea diferențierii între irealitate și actualizare, care par să se suprapună perfect, ca vocile cu imaginile, în versiunea sincronizată în limba română a serialului *Tom & Jerry*. Din acest punct de vedere, Andrei Mocuța este un as al montajului. Rămâne în suspensie o problemă neliniștitoare : cu cine ne identificăm până la urmă, ca persoane reale? Cu irealitățile serializate pe principiul sertăraș în sertăraș, ca în celebra pictură a lui Dali, fereastră în fereastră în fereastră, până vom deveni noi înșine „un personaj căruia nu i se vede niciodată fața”? „Mammy Two Shoes e un actor care joacă rolul unui avocat, care, în fața juriului, devine actor”, grășana negresă jucând și ea rolul lui „Dumnezeu în persoană”, dar și al avocatului diavolului, între Tom și Jerry, două „spirite revoluționare”, care se fugăresc continuu, fără să schimbe nici un cuvânt

între ele, ci apelează doar la gesturi și semne, într-un extrem de expresiv limbaj mimic. Pe care prozatorul Andrei Mocuța nu se poate abține să nu-l rescrie, totuși, în cuvinte, modificându-l evident în favoarea ficțiunii.

Responsabilitatea trezirii

Acestor registre narative li se suprapune apoi un eseu filosofic care îi ridică pe Tom și Jerry pe cele mai înalte culmi ale unui Homo Cogitans, care și-a epuizat toată viața și a aflat sensul ei ultim în fața fimelor de desene animate: „De ce Tom nu îl prinde niciodată pe Jerry?”; „Jerry și Tom nu pot trăi izolați unul de celălalt”, invadatul dobândind de-a lungul timpului o veritabilă imunitate în fața invadatorului: „Scopul unui astfel de exercițiu nu este acela de a deveni o persoană spirituală, nici măcar un budist, sau un guru, ci mai degrabă de a înțelege această capacitate pe care o avem ca ființă de a ne *trezi*”. Aceasta e una din cheile de înțelegere a volumului **Porcilorator**, întreaga carte putând fi luată ca un exercițiu spiritual (în sensul lui Ignațiu de Loyola) de trezire și iluminare în fața opacității invadatoare a realului, cu agresivitatea continuă a violenței și barbariei, în jungla tot mai densă care devine lumea, cea reală și mai ales cea virtuală. Pe măsură ce jungla naturală dispare progresiv, fiarele și atrocitățile ei se mută în jungla virtuală, mai feroce decât versiunea ei terestră primară, pentru că spre deosebire de moartea tradițională care vine din afară, noua primejdie de moarte ce amenință omul și umanitatea s-a mutat în universul potențial exploziv din interiorul corpului nostru, în „nebulia minții noastre”.

Dar de aici încolo, nu mai are rost să rezum și să aproximez proza lui Andrei Mocuța, ea trebuie citită cu ochii larg deschiși, ca într-o *trezire* bună a unei superbe dimineți spirituale. Moartea însăși, cea din afară, nu trebuie să vină niciodată dinăuntru, din instanța noastră decizională ultimă, care nu se cuvine să cedeze în nici un caz, cu nici o condiție, ci să-și mențină până în ultima clipă, la acest nivel înalt al înțelegerii, starea de trezire, cu darul recuperator pe care ni l-a făcut Creatorul: „până și rostirea trebuie tratată ca parte a *trezirii* noastre”. Iar de aici începe marea responsabilitate a oricărui creator față de Cuvânt, într-o lume globalizată, împotmolindu-se progresiv în Imaginea de film animat, cu proprie autonomie, autogenerativă la nesfârșit: „dacă două sau trei cuvinte te pot face să explodezi, de ce alte, la fel de puține cuvinte, nu ar avea puterea să te vindece?”. Să ne vindece, evident, de moarte!”

(„Acolada”, nr. 2/2010)

Tom & Jerry la pomana porcului

Felix Nicolau

„Cine-ar fi crezut că Tom și Jerry mai fac parte din mitologia personală a tinerilor de 20 și-un pic? Andrei Mocuța aduce un aer degajat, giumbușlucăr în proză și, totodată, cultivat. El nu vede propriu-zis cu ochii, ci cu creierul. Îl salvează de la prețiozitate umorul, care relativizează totul. Deci umanizează. Hai să zicem că dialogurile nu sunt dintre cele mai vii – cu excepția celor dintre bunic și nepot –, că limba nu este cea mai plastică și mai dezinvoltă cu puțință. Însă unele replici sunt surprinzătoare. Cineva care degeaba a tot încercat să se facă înțeles pe net țcănind la tastatura laptop-ului „și-a irosit degetele”. Apoi considerațiile asupra lui Mammy Two Shoes, negresa din serialul **Tom și Jerry**, sunt nemaipomenite. O antropologie a desenelor animate în *nuce*. Plecând de la observația că personajului nu i se vede niciodată fața, se ajunge la concluzii subtile: „Mammy Two Shoes e un actor care joacă rolul unui avocat care, în fața juriului, devine actor”, ori curajoase: „grăsana noastră e Dumnezeu în persoană. Sau Buddha, sau Iisus Cristos. Spune-i cum vrei”. După care mai e un pas până la versiunea plastifiată a omului postmodern mediatizat până la volatilizare: „Gândește-te la toate vedetele de cinema, își iau pielea de pe cur și și-o limesc pe față”.

Miza este relația onctuoasă dintre suflet și corp. Carnalul e un blocaj ce trebuie lichefiat: „Partea pozitivă, când ești beat, e că nu te constipi niciodată”. Lipsa de comunicare dintre mătă și șoarece duce la agresiune continuă: „Tom și Jerry nu schimbă niciodată cuvinte între ei și comunică prin gesturi și semne în rarele momente când nu se fugăresc”. Bineînțeles, continua ciondăneală casnică nu mai are nicio picătură de adrenalină. Intervine comicul, care dezamorsează violența. Cafteala e doar un exercițiu clar reglementat. Și antropologia desenelor animate urcă la nivelul unei hermeneutici în cheie comică: „Tom, plimbându-se ca de obicei țanțoș, cu un tricou, pe care scrie *Jesus is coming*. Puțin mai în spate, de pe coada motanului, șerpuită ca un semn de întrebare, Jerry ne face cu mâna. Poartă un tricou pe care citim: Buddha: HERE, NOW”. Și tot în spirit New Age, am putea completa disecțiile scriitorului cu alte deducțiuni: negresa cu mătura este un

exemplu al rasismului alb, care vede în oamenii de culoare niște asupritori ai animalelor; figurile lui Tom și Jerry se modifică pe parcursul episoadelor, ajungând după ani buni să capete trăsături crude, sadice – umorul devine negru etc.”

(„Luceafărul”, nr. 15-16 / 31 martie 2010)

Cuprins

Paharul	7
Radio Africa	33
Tom & Jerry	53
Referințe critice	77